RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

PIERWSZY POLSKI TYGODNIK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU METALOWEGO, MASZYNOWEGO, MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH ORAZ BRANŻ POKREWNYCH

TRZY BEZPŁATNE DODATKI „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA", „PRZEGLĄD DOSTAW" ORAZ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE"

PRZEDPŁATA: Kwartalnie $4\frac{1}{2}$ zł. Dla Gdańska $4\frac{1}{2}$ guld., dla Niemiec $4\frac{1}{2}$ mk. Dla Ameryki 1 dolara kwartalnie.

CENY OGŁOSZEŃ: $\frac{1}{1}$ str. 100 zł, $\frac{1}{2}$ str. 60 zł, $\frac{1}{4}$ str. 35 zł, $\frac{1}{8}$ str. 20 zł, $\frac{1}{16}$ str. 10 zł. Ogłoszenia na okładce z dopłatą. W Gdańsku te same ceny w guldenach. — Ogłoszenia z zagranicy oblicza się według osobn. taryfy. W wydaniach specjalnych obowiązuje inna taryfa.

Redakcja i Administracja
Poznań, Wielka 10. Telefon 22-77

Wyłączne zastępstwo na Gdańsk:
Biuro ogłoszeń „Dovera" - Gdańsk, Langgasse 75. Telefon 11-77.

Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań. — Przy wszelkich kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy w Poznaniu.

Na wypadek zwłoki lub skargi sądowej, wszelkie rabaty upadają.

KONTO CZEKOWE: P. K. O. w POZNANIU Nr. 202-796

Nr. 46. Poznań, 19 listopada 1926 Rok VI

Stan rynku samochodowego w Polsce.

Polska, jako kraj o 30 miljonowej ludności, poza rozpoczętą budową pierwszej fabryki samochodów „Ursus" w Warszawie, oczekującej w najbliższym już czasie swego uruchomienia, oraz poza niedostatecznem napięciu własnego wytwórstwa akcesoryj samochodowych, nie posiada zupełnie przemysłu samochodowego, budującego kompletne maszyny nowoczesnego tego środka lokomocji. Nie można jednakże powiedzieć, ażeby Polska w ogólno-światowym ruchu i rozwoju automobilizmu pozostawała zupełnie wstecz, gdyż korzystanie z usług samochodu tak w życiu prywatnem, jak gospodarczo-handlowem, wzrasta u nas również z każdym rokiem. Mimo to samochód zalicza się u nas do rzędu licznych jeszcze przedmiotów, sprowadzanych dotychczas wyłącznie z zagranicy.

Od roku ubiegłego 1925 zaznaczył się u nas w tej dziedzinie widoczny rozwój dorożkarstwa automobilowego, lecz pod wpływem spadku waluty naszej, ruch ten cofnął się obecnie, bowiem ilość sprowadzonych dorożek samochodowych w ciągu roku bieżącego spadła mniej więcej o 50%, co również odnosi się do ogólnej liczby importowanych samochodów wszelkich innych kategoryj.

Lecz nietylko niepomyślny stan waluty naszej w stosunku do dewiz zagranicznych, przyczynił się do obniżenia konsumcji samochodów, lecz niemniej wpłynął na to fakt, że tak rząd jak władze nasze centralne uważają samochód za przedmiot luksusu bez jakiegokolwiek wyróżnienia, i nakładają na właśc. samoch. nadmierne ciężary świadczeniowe. Jak niewłaściwem w tej mierze jest postępowanie władz naszych dowodzi przykład, że n. p. przy sprowadzeniu samochodu sanitarnego, opłaca się jednakowe podatki, jak przy samochodach każdego innego typu. Gdyby w tym kierunku nastąpiła niezbędna reforma, rozwój automobilizmu w Polsce doznałby niechybnie wzrostu, krocząc śladem innych narodów.

Prócz wskazanych czynników, odgrywa tu jeszcze rolę cena. Pod względem ilościowym wśród sprzedawanych na rynku polskim marek samochodów, pierwsze miejsce zajmuje jako **najtańszy** „Ford", choć jakościowo stoi on najniżej. Dalszemi wprowadzonemi w Polsce typami samochodów w kolejnym stosunku ich wartości jakościowej są: Fiat, Mathis, Lancia, Dodge, Citröen, Minerwa, Austro-Daimler, i inni.

Ceny samochodów osobowych na rynku polskim kształtują się następująco = (torpedo w dolarach): Ford od 600 dol., Mathis od 1000, Fiat 1850, Dodge 1600, Lancia 2850, Minerwa 3000, Citröen 1100, Austro-Daimler 1100, Delage 1100, Stayen 1150. Jak wynika z tych kilku przykładów, ceny samochodów są u nas wysokie w porównaniu z cenami zagranicy, zwłaszcza zaś krajów produkujących dane typy maszyn. Jeżeli samochód typu amerykańskiego kosztuje na rynku tamtejszym 100 jednostek, to przy imporcie do Polski, na transport do Gdańska oraz na cło przypada drugie 100 jednostek; natomiast podatek od przedmiotów luksusowych, podatek dochodowy, koszty sprowadzenia od granicy do miejsca sprzedaży, oraz różne inne z tem związane wydatki wynoszą około 30 jednostek, czyli, że maszyna taka kosztuje na rynku polskim 230 jednostek. Tem też tłumaczy się, że samochód Forda (torpedo), który kosztuje w Ameryce loco Nowy Jork 260 dol., u nas trzeba za niego płacić minimalnie 600 dol. Wielce niekorzystny ten stosunek cen, inaczej drożyzna samochodów, jest jednym z dalszych czynników hamujących rozwój konsumcji w Polsce.

Naszym warunkom drogowym odpowiadają najbardziej samochody włoskie, gdyż są one bardzo mocnej konstrukcji. Przy typach włoskich, podwozie i karoserja, stanowią jedną całość i dlatego maszyny te zaprowadzają się coraz liczniej na naszym rynku.

Mówiąc o warunkach kupna i sprzedaży, zaznaczyć należy, że nie są one dotychczas zbyt korzystne dla kupujących. Najpierw wszystkie typy za wyjątkiem francuskich i włoskich, kalkulowane bywają w dolarach. Następnie kupujący płacić musi albo całą należność w gotówce, lub co najpomyślniej połowę w gotówce, lub co najpomyślniej połowę w gotówce a resztę wekslami, rozłożonemi na termin półroczny. Na samochód pozwolić sobie może zatem w Polsce tylko człowiek rzeczywiście dobrze sytuowany.

To też reprezentanci fabryk samochodów i kupcy trudniący się zbytem automobilów, odczuwają najdotkliwiej brak kredytów po możliwej stopie procentowej, co umożliwiałoby równocześnie złagodzenie warunków sprzedaży, a temsamem ożywiłoby popyt i ruch handlowy w tej dziedzinie. Słusznym postulatem, wysuwanym przez interesowane kupiectwo jest także domaganie się zróżnicowania stawek celnych oraz zreformowanie podatków po tej linji, by w przepisach podatkowych rozróżniano samochody użytkowe dla celów przemysłu i handlu oraz samochody rzeczywiście utrzymywane dla luksusu.

Wobec czasowych warunków, w jakich znajdują się obecnie tak odbiorcy jak sprzedawcy, widoki rynku naszego samochodowego są na najbliższą przyszłość niezbyt pocieszające.

W końcu słów kilka jeszcze o naszym przemyśle akcesoryj i karoseryj samochodowych. Jak wiadomo, — akcesorja obejmują części zamienne samochodu jak opony, smary i inne przedmioty związane z obsługą samochodu. Podziwiać trzeba, że przy dzisiejszym stanie konsumcji i jak dla tej gałęzi produkcyjnej korzystnej konjunktury, dział przemysłu akcesorji samochodowych rozwinął się w drobnym tylko stosunku do potrzeb rynku krajowego, pokrywając jedynie 10% ogólnego zapotrzebowania. Jedynie smary i oliwy oraz benzyna, związane z obsługą auta, dostarczane bywają przez wytwórnie krajowe. Sprowadzanie opon zagranicznych w tej mierze, jak to do dziś się dzieje, byłoby zbytecznem, gdybyśmy mieli wreszcie większe zaufanie do wyrobów krajowych. Stwierdzono bowiem, że pneumatyki, wychodzące z fabryki „Pneumatyk“ w Poznaniu, stają jakościowo wyżej od niejednych marek obcokrajowych jak Michelin, Firestone, Engelbert, itd.

Drobne akcesorja wyrabiane są w kraju masowo, grubsze natomiast, tylko na zamówienie. Ogólna stagnacja przeżywana w kraju, ujawniła się co do akcesorji w ten sposób, że sprzedaż, w stosunku do ubiegłego roku obniżyła się o 40%. Ze względu na wysokie cło, ceny części krajowych są niższe od zagranicznych. Akcesorja polskie kalkulowane są zresztą w złotych, podczas gdy wyroby obcokrajowe oparte w cenie o waluty zagraniczne, przy dzisiejszym stanie kursowym waluty naszej, pod względem konkurencyjnym kalkulują się tem niepomyślniej. — W zakresie akcesoryj wywozimy drobne tylko wynalazki, stanowiące głównie ulepszenia do samochodów Forda.

W omawianej dziedzinie produkcyjnej postąpiła u nas znacznie naprzód budowa karoserji i posiadamy już kilka wytwórni zarówno w Poznaniu, Poznańskiem, na Pomorzu i dalszych dzielnicach kraju, które budują podwozia i karoserje od zwykłych do luksusowych, dla samochodów osobowych, towarowych a także i samochodów autobusowych. Karoserje nasze, pod względem precyzyjności i kompletnego wykonania, nie ustępują w niczem podobnym fabrykatom krajów, posiadających rozwinięty przemysł samochodowy.

Ogólny rozwój automobilizmu na całym świecie, któremu i Polska, hamowana narazie niepomyślnemi warunkami gospodarczemi, oprzeć się nie będzie mogła, stwarza dla przemysłu akcesoryj i karoseryj dobre warunki rozwojowe. Inwestycja kapitału w tej gałęzi produkcyjnej ma zatem na przyszłość widoki intratnej lokaty. —p.—

Walka Czechów przeciw hutnictwu polskiemu.

W prasie zagranicznej i krajowej ukazały się w ostatnich czasach liczne wiadomości, że przemysł żelazny wschodnio-południowych krajów Europy rozpoczął poufne pertraktacje z przemysłem polskim za pośrednictwem Czechów w celu wspólnego uzgodnienia warunków przystąpienia do Międzynarodowego Kartelu Stalowego lub też do zorganizowania ewentualnie wschodnio-południowo-europejskiego Kartelu Stalowego, obejmującego powyżej wspomniane kraje łącznie z Polską, a nawet niemieckim Górnym Śląskiem.

Wiadomości te lansowane były albo przez Pragę, albo też przez Wiedeń. Pisano nawet, że Alpine-Montan-Gesellschaft (Austrja) już podpisała Międzynarodowy Kartel Stalowy oraz, że już osiągnięte zostało zasadnicze porozumienie czeskiego i węgierskiego przemysłu co do przystąpienia do kartelu. Dopiero w ostatniej chwili zdementowano te wiadomości, ukazało się nawet oficjalne oświadczenie, że w łonie przemysłu czeskiego powstały takie trudności, które zmusiły czeski przemysł do odłożenia swego przystąpienia na czas nieograniczony.

Równocześnie węgierski przemysł informował zdumioną publiczność, że jego zdolność produkcyjna całkowicie wyczerpaną jest zamówieniami rządowemi, wobec czego przystąpienie do Międzynarodowego Kartelu Stali uważa narazie za nieaktualne.

Jaki wobec tego stanu rzeczy cel mogły mieć te wszystkie poprzednie komunikaty praskie i wiedeńskie?

Cel mógł być tylko jeden, **zastraszyć polski przemysł żelazny połączonemi siłami tych przemysłów z Międzynarodowym Kartelem Stalowym i skłonić Polskę do przystąpienia do pertraktacji w sprawie podziału rynków zbytu pomiędzy Polską, Czechami i Austrją.**

Że groźby te pozostały w zupełności bez skutku, należy zapisać na dobro hut polskich. Polskie hutnictwo, zdając sobie sprawę z tego, że dla niego eksport do najbliżej położonych krajów bałkańskich jest poprostu kwestją pierwszej wagi, nietylko nie zaprzestało sprzedaży do tych krajów, ale przeciwnie po pierwszych próbach umiało zdobyć cały szereg bardzo poważnych i stałych odbiorców. Oczywiście, odbiorców tych odebrano przedewszystkiem czeskiemu przemysłowi hutniczemu, któremu polski przemysł najwięcej zagraża.

To też wszystkie ewentualnie w przyszłości na temat Międzynarodowego Kartelu Stalowego lub też na temat podziału rynków południowo-wschodnich prowadzone dyskusje należy zrozumieć jako dyskusje pomiędzy przemysłem polskim i czeskim, a wszystkie ewen. „kroki wojenne“ tych krajów przeciw polskiemu przemysłowi metalowemu winien polski przemysł, rozumieć jako inspirowane i sfinansowane przez Czechów.

Jeżeli polski przemysł żelazny należycie uprzytomni sobie tę sytuację, to nie wątpimy, że zdąży ochronić się przed wszystkiemi grożącemi mu na bałkańskich rynkach eksportowych niebezpieczeństwami. Ale winien on równocześnie przystąpić natychmiast do należytego zapoznania się z temi rynkami, winien zdać sobie sprawę, czy dana transakcja może mieć dla niego znaczenie stałe lub też tylko chwilowe. Dopiero po dokładnem, bardzo dokładnem zapoznaniu się z temi rynkami — polski przemysł żelazny winien się porozumieć z przemysłem czeskim i wtedy dopiero przystąpić do ustalenia ewent. wspólnej akcji. Każde inne postępowanie może narazić polski przemysł hutniczy na niepowetowane, niesłychane straty.

A. W.

Widoki eksportu węgla po likwidacji strajku angielskiego.

Według oświadczeń b. ministra przemysłu i handlu Szydłowskiego, przedstawiciela górnośląskiej konwencji węglowej w Warszawie, sprawa eksportu węgla polskiego po uruchomieniu kopalń węgla w Anglji przedstawia się następująco:

W ciągu najbliższych trzech miesięcy, mianowicie listopada, grudnia i stycznia, z uwagi na wygłodzenie Europy i konjunkturę zimową — będziemy mogli utrzymać nasz eksport węglowy na poziomie półtora miljona tonn miesięcznie.

W obliczeniach na dalszą metę musimy liczyć się przedewszystkiem i poważnie tylko z Anglją, jako groźnym współzawodnikiem. Drugi z kolei kraj, eksportujący węgiel, — Niemcy są mniej groźnym konkurentem, gdyż z różnych względów natury technicznej i gospodarczej nie mogą one już zbytnio powiększyć swojej produkcji.

Rozpatrzywszy kolejno wszystkie możliwe do zatrzymania na stałe rynki zbytu, możemy je podzielić na dwie zasadnicze grupy: północną i południową.

Do rynków północnych należy: Szwecja z zapotrzebowaniem rocznem około 4 miljonów tonn, Norwegja — 2 miljony tonn, Danja 3,5 miljonów tonn oraz Finlandja, Łotwa, Estonja i Litwa z zapotrzebowaniem rocznem ogółem ca półtora miljona tonn. Ogólna pojemność wszystkich tych rynków wynosi zatem około 11 miljonów tonn. Możemy liczyć z pewnością — jeżeli nie będzie przeszkód ze strony zdolności przeładunkowej Gdańska i Gdyni — że będziemy mogli umieścić na tych rynkach do 500.000 tonn miesięcznie, czyli około 6 miljonów tonn rocznie.

Gdyby nie ograniczona zdolność przeładunkowa naszych portów, moglibyśmy wywozić tą drogą do Rosji ca 100 tysięcy tonn miesięcznie, czyli utrzymać nasz wywóz na rynki północne na poziomie 600 tysięcy tonn miesięcznie.

Do grupy południowej zaliczamy: Austrję z zapotrzebowaniem rocznem 4,5 miljonów tonn, Węgry — 1 miljon tonn, Włochy — 12 miljonów tonn, Rumunja — 500 tysięcy tonn, Bałkany 4 miljony tonn i Czechosłowacja. Na tych rynkach możemy ulokować około 400 tysięcy tonn miesięcznie. Dodajmy do tego 2—2,5 miljonów tonn rocznie, które może od nas wziąć Rosja, a otrzymamy przypuszczalną cyfrę naszego eksportu na rynki północne i południowe oraz do Rosji w rozmiarze około 1 miljona tonn miesięcznie.

Pozostaje kwestja eksportu węgla polskiego do Niemiec. W rokowaniach o traktat handlowy musimy bezwzględnie zagwarantować sobie kontyngent miesięczny węgla w wysokości minimalnej 300 tysięcy tonn. W ten sposób doprowadzilibyśmy nasz wywóz do 1300 tysięcy tonn miesięcznie.

Na drodze do dalszej ekspansji poza względami natury wewnętrznej i gospodarczej stoi tylko kosztowny transport, który za pomocą jak najkrótszych połączeń kolejowych z naszemi portami powinniśmy obniżyć do 3.50 — 4,— fr. szwajc. za przewóz jednej tonny. L. L.

Międzynarodowa Konferencja Węglowa w Brukseli.

W dniach 5 i 6 b. m. obradowała w Brukseli komisja węglowa, powołana do życia na XII-ym zjeździe międzynarodowym parlamentarnych konferencyj handlowych, który się odbył w maju r. b. w Londynie, w celu opracowania wspólnych wniosków na następny XIII. zjazd konferencyj parlamentarnych. Delegatami na konferencję byli: z Anglji p. Beddse Reis, członek parlamentu angielskiego, z Francji — de Trocquer, poseł i b. minister, z Belgji — Digneffe, senator, burmistrz miasta Liege, z Italji — Crespi, senator; ze strony Niemiec poseł Reichstagu — v. Raumer, z naszej strony p. inż. M. Szydłowski, poseł do sejmu, były min. handlu, oprócz tego w konferencji węglowej brali udział eksperci belgijscy i francuscy.

Przewodniczący konferencji, senator Digneffe, zobrazował całokształt zagadnień węglowych w Europie i trudności, z jakiemi walczy przemysł węglowy. Zapotrzebowanie przemysłu na węgiel mogłoby być większe — gdyby się dało osiągnąć potanienie węgla. To też w rezolucjach, uchwalonych na komisji, na pierwszy plan wysunięto potanienie kosztów produkcji. Środkami, wiodącemi do tego mogą być: zmechanizowanie jak najdalej idące produkcji, zwiększenie wydajności pracy robotników, ewentualnie zwiększenie godzin pracy robotników na górze. W stosunku do rządów poszczególnych krajów, produkujących, komisja wysunęła dezyderat, nieobciążania kopalń nadmiernemi świadczeniami podatkowemi i socjalnemi, co wpływa na podrożenie węgla. Na wniosek delegata polskiego — komisja uchwaliła poczynić starania o zapewnienie wszelkich środków administracyjnych, technicznych i taryfowych dla jak najszybszego i najtańszego przewozu węgla z centrów produkcji do okręgów konsumcyjnych. Dla Polski, która stale walczy z trudnościami transportowemi, nie tylko na terenie wewnętrznym, ale i na terenach państw sąsiednich, szczególniej, jeżeli chodzi o eksport w kierunku południowym — rezolucja ta ma ważne znaczenie, poza tem opracowano na komisji jednolity system prowadzenia statystyki węglowej w poszczególnych państwach, co do możności lepszego zorjentowania się w zapotrzebowaniu wszystkich rynków węglowych. Wreszcie komisja węglowa podkreśliła konieczność zajęcia się problemem przeróbki węgla i dalszych studjów w tym kierunku. Sprawa ta łączy się u nas z inicjatywą p. Prezydenta w kierunku powołania do życia instytutu badań chemicznych, która to inicjatywa znalazła żywy oddźwięk w sferach przemysłowców węglowych i przy ich poparciu może wydać poważne wyniki praktyczne.

Blacha ocynkowana.

Skończył się już sezon sprzedaży blachy ocynkowanej, który normalnie trwa od początku wiosny do końca października. Sezon ubiegły nie różnił się wiele od 1925 roku.. Wprawdzie w sezonie tegorocznym konsumcja blachy ocynkowanej wzrosła, jednak różnica ta w stosunku do roku ubiegłego nie uwydatniła się wskutek wstrzymania w r. b. państwowych robót budowlanych. Ogólna konsumcja blachy ocynkowanej w roku bieżącym doszła do 50% zapotrzebowania z czasów przedwojennych. Zastój obecny trwać będzie do wiosny roku przyszłego. Zapotrzebowanie wewnętrzno-rynkowe na blachę ocynkowaną jest pokrywane w zupełności przez produkcję krajową. Prócz tego dość duże ilości blachy ocynkowanej wysyłamy zagranicę, a mianowicie do krajów bałtyckich, Rumunji, Włoch, a nawet do krajów zamorskich. Eksport ten w roku bieżącym był większy w stosunku do roku ubiegłego. Strajk górników w Anglji wywarł wielki wpływ na zmniejszenie się angielskiej produkcji blachy ocynkowanej, dzięki czemu nasza konjunktura eksportowa w roku bieżącym była bardzo pomyślna. Importu blachy ocynkowanej do Polski

obecnie niema. Cło na wwóz blachy ocynkowanej wynosi obecnie 25% ad walorem i chroni w dostateczny sposób polską produkcję przed konkurencją zagraniczną. Fabryki krajowe posługują się w produkcji blachy ocynkowanej surowcami wyłącznie krajowemi. Ceny są kalkulowane w złotych i zależą głównie od cen surowców, a mianowicie blachy czarnej i cynku. Od lipca bieżącego roku ceny blachy ocynkowanej zaznaczyły się pewną zniżką. Cynkownia Warszawska podaje obecnie cenę 1.15 zł. za kg. franco wagon st. Warszawa (I gatunek 20 arkuszy w snopku). Cena ta w stosunku do przedwojennych jest obecnie niższa. Nasza blacha ocynkowana przy nie gorszej jakości jest tańsza od zagranicznej, co pozwala na szeroki eksport. Odbiorcy płacą za blachę ocynkowaną albo część gotówką i resztę wekslami, albo wyłącznie wekslami. Zależy to indywidualnie od solidności danego klienta. Obecne wywiązywanie się z zobowiązań wekslowych jest zadawalniające. Fabryki blachy ocynkowanej pracują kapitałami wyłącznie krajowemi, korzystając z kredytów dyskontowych w bankach państwowych. Wytwórnie blachy ocynkowanej korzystają z ulgowej taryfy kolejowej na eksport. W marcu bieżącego roku został utworzony syndykat wytwórni blachy ocynkowanej. Syndykat ten nie przetrwał długo, gdyż już w lipcu bieżącego roku uległ rozbiciu i obecnie nie istnieje. Horoskopy na przyszłość zależeć będą w dużej mierze od rozwoju ruchu budowlanego w roku przyszłym, oraz, jeśli chodzi o konjunktury eksportowe, od sytuacji strajkowej w Anglji.

—aw.—

Kartel aluminjowy czterech państw.

Po długich rokowaniach nastąpiło zjednoczenie w europejskim przemyśle aluminjowym. Nowy kartel został zawarty narazie na dwa lata i obejmuje miarodajne zakłady Anglji, Francji, Szwajcarji i Niemiec. O ile te zakłady wykonują kontrolę nad przemysłem aluminjowym w Austrji, Włoszech i Skandynawji, o tyle odnośne zakłady tych państw wejdą także do nowego kartelu. Amerykański koncern aluminjowy odmówił przystąpienia do trustu, powołując się na ustawodawstwo antitrustowe. Należy jednak spodziewać się, że zjednoczenie europejskie będzie przychylnie przyjęte w Ameryce, zwłaszcza, że członkowie nowego kartelu zaznaczają z naciskiem, iż zamiary ich nie są zwrócone przeciw Ameryce. Dzięki wysokim zyskom na rynku krajowym, otoczonym wysokiemi cłami ochronnemi, przemysł amerykański posiada wielką zdolność konkurencyjną na rynku światowym. W każdym razie można liczyć na pewne złagodzenie współzawodnictwa Ameryki i Europy na rynku aluminjowym. Biura nowego kartelu europejskiego znajdują się w Neuhausen, a komitet wykonawczy w Paryżu.

Jeszcze przed definitywnem zawarciem umowy kartelowej zniżone zostały ceny o 3.— Ł na tonnie tj. o 12%. Mimo to są one jeszcze ciągle wyższe o 17% od cen przedwojennych. W razie przedłużenia umowy kartelowej po upływie dwuch lat, ceny prawdopodobnie ulegną dalszej zniżce.

Fakt ten wskazuje najlepiej na zasadniczą różnicę, jaka zachodzi między temi a innemi kartelami i syndykatami. Aluminjum jest stosunkowo młodym metalem, którego zakres użycia i zastosowania może być jeszcze znacznie rozszerzony. Przez wspólną propagandę rynki zbytu aluminjum mają być znacznie rozszerzone. Ze względu na odbiorców zamierzone jest wyłączenie wszelkich spekulacyjnych wahań cen. W interesie zarówno producentów jak odbiorców leży stabilizacja, a nie podwyższenie cen. Członkowie kartelu uzgodnili między sobą, że każdy nowozdobyty rynek jest wspólną korzyścią wszystkich udziałowców.

Zdolność produkcyjna wszystkich krajów, produkujących aluminjum, pozostaje daleko w tyle poza możliwościami zbytu przynajmniej, o ile się uwzględni zamierzone przez kartel rozszerzenie rynków zbytu. Budowa nowych fabryk, nawet gdyby się zaraz rozpoczęła, musi potrwać przeszło dwa lata, czyli nie mogłaby być ukończoną przed upływem czasokresu, na przeciąg którego umowę kartelową zawarto. Dlatego też zupełnie luźnie ujęta została reglamentacja produkcji i zbytu. Wszyscy członkowie kartelu mają zagwarantowany równomierny zbyt w stosunku do produkcji. Na wypadek znaczniejszych odchyleń ma nastąpić wyrównanie. Równocześnie ma też ustać wszelkie tajemnicze kramarstwo na polu metod produkcyjnych i aljażowania. Zakłady przemysłowe mają wzajemnie dzielić się swojemi doświadczeniami i wspólnie obradować nad możliwością zastosowania nowych wynalazków.

L. P.

Światowa produkcja ropy naftowej w 1925 r.

Rotterdamski Związek Bankowy zajmuje się w wydawanem przez siebie czasopiśmie światową produkcję ropy naftowej w r. 1926-ym i dochodzi do następujących interesujących zestawień:

Produkcja Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej wyniosła w pierwszem półroczu r. b. ponad 359 miljonów beczek, podczas gdy w tym samym okresie roku ubiegłego wynosiła około 370.2 milj. beczek. Niema nadziei, by do końca b. r. różnica ta zmniejszyła się więcej, niż o połowę. Produkcję Meksyku określa się w pierwszem półroczu b. r. ilością 50.3 milj. beczek w przeciwieństwie do 65.11 milj. r. ub., ponieważ według obliczeń produkcja do końca roku wyniesie ogółem około 88 do 91 miljonów, wykaże się więc nadwyżka nad rokiem ubiegłym o około 25 miljonów beczek. Bardzo dodatnio przedstawia się produkcja Venezueli: produkcji 20.91 miljonów beczek w całym roku 1925 przeciwstawia się 16.73 milj. już w pierwszem półroczu b. r., tak, że całoroczną produkcję zgóry określić można na około 35 milj. beczek. Kolumbia, która po raz pierwszy wysłała ładunki oleju swojego do Ameryki Północnej wykaże napewno w tym roku miljonową produkcję. Produkcję Peru obliczają na prawie 11 milj. beczek. Argentyny zaś na prawie 7 miljonów.

W starym świecie wyniosła produkcja Rumunji w pierwszem półroczu 1.51 milj. tonn, przewyższając w ten sposób o 440 tys. tonn produkcję półrocza ubiegłego. Według przypuszczeń nadwyżka ta wzrośnie do 900.000 tonn. Rosja, której produkcja stosowała się w ostatnich czasach szczegółowo do nakreślonego planu produkcji ropy, wykaże około 59 miljonów beczek, czyli około 1/7 więcej, niż w roku 1925-tym. Produkcja Polski nie będzie się wiele różnić od produkcji roku ubiegłego. Również produkcja Persji nie wykaże poważniejszych zmian, pomimo, że słynne źródło F. 7, które w ciągu ubiegłych lat dawało 6.77 milj. tonn czyli 47.5 miljonów beczek rocznie, obecnie nie produkuje. Produkcja Indji Angielskich przypuszczalnie w tym roku się zmniejszy.

Zestawiając powyższe dane widzimy, że produkcja bieżącego roku wyniesie około 1.067.255.000 beczek w przeciwieństwie do 1.065.769.000 beczek roku 1925-go. Okaże się więc nadwyżka nad rokiem ubiegłym 1.485.000 beczek.

• Biuletyn Oficjalny Targów Wschodnich •

Bilans tegorocznych Targów Wschodnich.

I.

Na podstawie dat statystycznych pisaliśmy już o wynikach cyfrowych VI. Targów Wschodnich. Chcielibyśmy w krótkości zestawić także ich ogólne rezultaty. Przedewszystkiem należy stwierdzić, że rozbudowa placu postąpiła znowu naprzód, wskutek czego plac wystawowy w parku stryjskim stał się wzorowym wprost przybytkiem targowym, nie mówiąc już o wartościach estetycznych.

Przybył więc w tym roku niezwykle gustowny pawilon Browarów Okocimskich, dalej oryginalny kiosk Browarów Lwowskich, oraz będący modelem domu mieszkalnego drewniany dworek Państwowych Zakładów Obróbki Drzewa, nie licząc szeregu drobnych kiosków oraz interesującej wieży firmy Baczewski. Do upiększenia też placu przyczyniło się bezsprzecznie częściowe doskonałe wybrukowanie go.

Przed portalem pałacu włókiennictwa.

Ogółem obejmuje obecnie plac wystawowy 15 wielkich pawilonów, oraz 23 pawilonów i kiosków prywatnych. Oprócz tego wymienić należy specjalne obory i stajnie dla bydła i koni.

Co do handlowych wyników kampanji, jak zawsze ze względu na obawę co do ingerencji władz podatkowych, wielu wystawców wolało zamilczeć o dokonanych transakcjach, które jednak i tak zostały w dużej mierze zawarte. Ciekawe światło na użyteczność targów dla wystawców rzuca rozpisana przez Zarząd tychże ankieta w której 35% ogółu zaproponował przedłużenie wystawy. Można więc przyjąć prawie z pewnością, że tych 35% było z usług oddanych przez Targi w zupełności zadowolonych. Z pozostałych, którzy nie domagali się przedłużenia, również przynajmniej połowa nie miała powodu do narzekania na brak interesów. Można więc przyjąć, że conajmniej 50% ogółu wystawców, jeśli nie więcej, uzyskał na Targach zadowalające wyniki, co już wystarczy, by uznać sukces tegorocznej kampanji, za zupełny. Z rozmów z wystawcami zdołaliśmy przedtem stwierdzić, że większość ich nie liczyła nawet zupełnie na bezpośrednio na Targach dokonane zamówienia, a kładła nacisk głównie na popularyzację swej firmy, wśród szerokiej publiczności, uważając Targi za dogodny instrument reklamy.

Pawilon grupy belgijskiej z pawilonem urządzeń instalacyjnych w głębi, podczas VI. T. W.

I z tego też powodu wielki przemysł, słabiej, niż zwykle był reprezentowany, spotkała go jednak z tego powodu gorzka wymówka, z kół tak fachowych, jak prezesa Związku Przemysłowców Ziem Zachodnich p. Samulskiego w wywiadzie ogłoszonym w tut. prasie.

U głównego wejścia na plac wystawowy VI. T. W.

W organizacji Targów wielkim postępem było ściślejsze niż dotąd przeprowadzenie podziału na branże, które zwłaszcza przez wyeliminowanie szeregu działów w osobne wystawy, zostało prawie w zupełności osiągnięte.

Przechodząc do omówienia eksponatów należy nam rozpocząć od wspomnianych wystaw specjalnych, które prezentowały się kompletnie i udatnie.

Wystawa drogowa skupiła w swym pawilonie trzydziestu kilku wystawców, obejmujących wszystkie wytwory, potrzebne do budowy dróg.

Oprócz tego kilkanaście firm wystąpiło pod wolnem niebem, demonstrując budowę dróg i potrzebne materjały. Ta część wystawy złożona z labiryntu ulic, co kilka kroków innym systemem budowanych, była niezwykle interesującą i cieszyła się dużą frekwencją nawet laików. W związku z wystawą odbył się też I. Zjazd Inżynierów Drogowych.

Wiadomości z branży

Huta Królewska i Laury.

Na ostatniem posiedzeniu rady nadzorczej towarzystwa ustalono, że dywidenda za rok bież. nie będzie prawdopodobnie wypłacona.

Nowy syndykat metalurgiczny.

Dnia 18 b. m. odbyło się w Katowicach posiedzenie przedstawicieli hut pod przewodnictwem dyr. Malchera z Gliwic z Oberbedarfu, na którem omawiano stronę organizacyjną i techniczną przyszłego syndykatu złomu i starego żelaza. W przyszłym tygodniu nastąpi definitywne podpisanie statutu organicznego nowego syndykatu w Warszawie.

Huta Donnersmarck Tow. Akc

5 akcyj Donnersmarcka akcjonarjusze dostaną po 6 akcyj Oberbedarf. Sprawa fuzji ma być załatwiona na najbliższem zebraniu akcjonarjuszów Huty Donnersmarcka.

Walcownia szyn tramwajowych,

Odnośnie do zamieszczonej w „Nowej Reformie" notatki, jakoby dotąd nie było w Polsce fabryki szyn tramwajowych, zaznaczyć należy, że Spółka Akcyjna Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich przed wojną światową jak również obecnie dostarczała i dostarcza szyny w dużych ilościach dla przedsiębiorstw tramwajowych w Warszawie, Krakowie, Łodzi, Toruniu i Poznaniu, które to przedsiębiorstwa prawie wszystkie swoje zapotrzebowania na szyny pokrywają w wyżej wymienionych zakładach.

Stan uruchomienia hut angielskich.

W końcu ub. miesiąca w Anglji było czynnych tylko 5 wielkich pieców (w 1925 r. — 147 pieców), a produkcja żelaza spadła z 437.700 ton w roku 1925 na 13.100 ton.

Międzynarodowy kartel miedzi

Wobec najsprzeczniejszych wiadomości o składzie i pracy kartelu miedzi, podajemy co następuje: W skład kartelu wchodzi 19 producentów i hurtowników miedzi w Stanach i Ameryce południowej (w tem Anoconda Copper Mining produkująca 25 proc. miedzi na świecie); ponadto 14 firm pozaamerykańskich i angielskich, niemieckich, francuskich, hiszpańskich itd. Kartel noszący nazwę „Copper Exportes Inc" kontroluje 90 proc. miedzi światowej, ma siedzibę w Nowym Jorku, a filję europejską w Brukseli. W Londynie uważają to za podkreślenia wyłączenia Londynu, jako dotąd monopolowego ośrodka handlu miedzią, a zwłaszcza, jako pośrednika między Ameryką a kontynentem.

Przystąpienie Hut Środkowo-Europejskich do kartelu żelaznego.

Jak już niejednokrotnie odbywały się pertraktacje tak i obecnie w najbliższych dniach rozpoczną się rokowania w sprawie przystąpienia wszystkich największych hut, w pierwszym zaś rzędzie państwowych do kartelu żelaznego. Jak się dowiadujemy Alpiny, Rima, Czeskie Tow. Górniczo-Hutnicze, Praskie Tow. Żelaza oraz Witkowickie Huty Żelazne mają już w następnym miesiącu przystąpić do kartelu i już teraz pertraktacje trwają tylko chodzi jeszcze o ustalenie kontyngentu, choć rząd czeski nie bardzo przychylnie się na to zapatruje. Przyłączenie się do tego hut jugosłowiańskich jest również prawie że zupełnie zapewnione.

NOWE WYDAWNICTWA

Księga Adresowa Polski wraz z W. M. Gdańskiem dla Handlu, Przemysłu, Rzemiosła i Rolnictwa 1926-27 wyszła w tych dniach z druku nakładem Towarzystwa Reklamy Międzynarodowej Sp. z o. o. Jen. repr. Rudolf Mosse w Warszawie, ul. Marszałkowska nr. 124. Dzieło to w formacie kwarto, obejmujące 2476 stron, jest najobszerniejszem i w zgrupowaniu materjału adresowego najbardziej wyczerpującem ze wszystkich dotychczasowych ksiąg adresowych polskich. Nakładcy, nie szczędząc zabiegów ni kosztów, wydali dzieło, które sferom przemysłowo-handlowym w rozwiązywaniu trudnego zagadnienia propagandy, odda niewątpliwie nieocenione usługi. Ponieważ księga przeznaczona jest również dla zagranicy, co wartość jej tembardziej podnosi, przeto treść jej zredagowaną jest w językach polskim i francuskim, natomiast objaśnienia, służące do zaznajomienia czytelnika z treścią i układem księgi oraz skorowidz branż, przetłumaczone są ponadto na sześć innych języków obcych. Dzieło to, przez wskazanie naturalnych bogactw kraju, przyczyni się niewątpliwie do zwiększenia eksportu i wzmożenia handlu polskiego. Nowa Księga Adresowa Polski znajdować winna się we wszystkich większych przedsiębiorstwach wytwórczo-handlowych, jako niezbędny informator na drodze przeprowadzenia skutecznej propagandy.

*

Taryfa Celna Wyd. II „Przemysłu i Handlu". Pod redakcją staranną tak wytrawnych publicystów ekonomicznych, jak panowie: Wład. Gieysztor, Cz. Peche, Wład. Danielewicz, S. Fr. Królikowski oraz F. Prochaski ukazało się drugie wydanie „Taryfy Celnej".

Jakkolwiek od dnia 15 marca 1926, według którego to stanu autorzy Taryfę opracowywali, zaszedł już liczny szereg zmian, oraz uzupełnień, to jednak stanowi ono bodaj najlepsze, bo najbardziej przejrzyste źródło orjentacyjne w dziedzinie celnej.

Polecamy je przeto uwadze naszych wielotysięcznych Czytelników z kupiectwa i przemysłu. L.

*

Einführung in die englische Handelskorrespondenz — Lipsk 1926*). Ceniona w niemieckich kołach miłośników języków obcych lipska księgarnia nakładowa Lehrmeistra wydała świeżo, jako tomik podwójny 278—279, podręcznik, zaznajamiający z głównemi zasadami korespondencji handlowej w języku angielskim.

Ponieważ w branży naszej, szczególnie w ostatnim czasie, ujawnia się potrzeba znajomości języka angielskiego dla celów korespondencji handlowej, przeto nie od rzeczy będzie, jeśli zwrócimy dziś uwagę na wymienione w nagłówku wydawnictwo Lehrmeistra. L.

---

*) Lehrmeister-Bücherei — Lipsk — Hachmeister & Thal.

B-cia Schmidt

Bydgoszcz, ulica Toruńska 1

HURTOWNIA ŚRUB

Reprezentują następujące firmy:

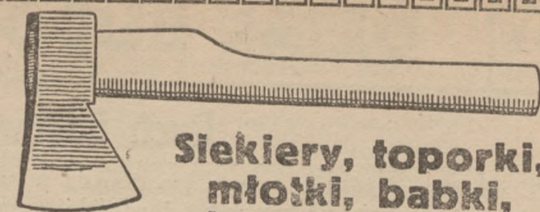
Metalowe Zakłady Hutnicze Schaefer i Schael, Katowice
metale wszelkiego rodzaju

Gerdes, Przemysł Fosforbronzu Sp. z ogr. odpow. Katowice
armatury i odlewy metalowe

Simonswerke, Rheda
okucia budowlane 2372

Stahlschmidtwerke, Cronenberg
narzędzia rękodzielnicze

Schenck u. Liebe-Harkort A. G. Remscheid
łyżwy

Siekiery, toporki, młotki, babki, łomy, tyranki

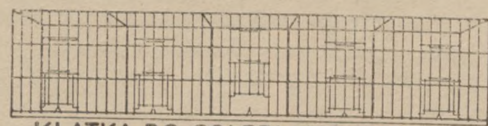
i inne wyroby masowej produkcji kuźnictwa poleca

FABRYKA MASZYN I MŁOTOWNIA

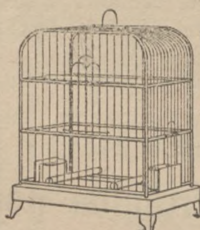
OŁDAKOWSKI i NEUMARK

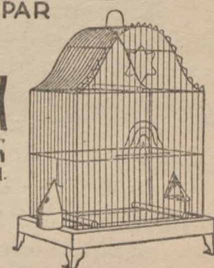
2763 właśc.: Edward Neumark

ŁÓDŹ - UL. ZAKĄTNA 81.

KLATKA DO GOŁĘBI - NA 5 PAR
DO SKŁADANIA

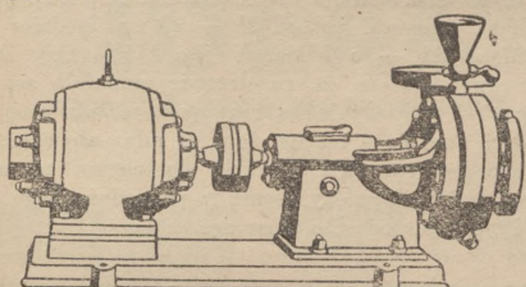
Wytwórnia klatek

druciano - metalowych
dla ptaków, gołębi, papug itd.
Hurtownie - Detalicznie

M. Schmidt - Poznań

ul. Dąbrowskiego 52 Tel. 6961

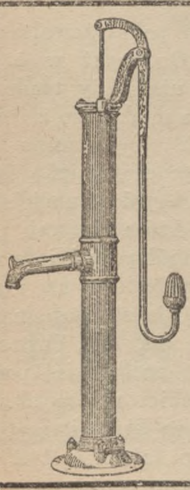
3850

3240 **POMPY ODŚRODKOWE**

dla każdego rodzaju cieczy i każdą wydajność dostarcza:

Fabryka maszyn górniczych, Katowice-Załęże

POMPY RÓŻNEGO RODZAJU

2978

do zapędu ręcznego, manażem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien
zwykłych i artezyjskich

J. Kopczyński i Sp.

Poznań, ul Łazarska 30
Nr. tel. 60-42. Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY
ul. Dworcowa nr. 46.

Nowe przedsiębiorstwo! **Popierajcie wyroby krajowe!**

„MIEDZIANKA"

Górnośl. Wytwórnia Wyrobów Miedzianych i Metalowych
Sp. z o. o.

Katowice II, ul. Krakowska 2

poleca jako specjalność własnej fabrykacji:

Kotły i kociołki miedziane w całości wykute z jednej sztuki w różnych formatach i wszelkich wielkościach do potrzeb domowych i dla zakładów przemysłowych jak: masarni, cukiernictwa, farbiarni, destylacyj, gorzelni itp.

Wanienki kuchenkowe z miedzi do gorącej wody z muszlą i kranikiem mosiężnym, ładnie polerowane. — Kilka wielkości.

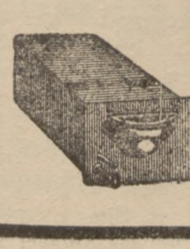
Balony miedziane do wody sodowej. 2074

Filtry i chłodniki.

Piece kąpielowe z basenem z czystej miedzi z połyskiem, z baterją niklow.

Czaszki do kotłów miedzianych wszelk. wymiarów, dnem płaskiem i okrągłem, gotowe dla kotlarzy z oszczędnością w materjale i szwejsowaniu.

Wszelkie naczynia kuchenne i domowe z blachy miedzianej po najtańszej cenie.

Cennik i oferty na żądanie. — Dostawa krótkoterminowa. — Dla odsprzedających stosowny rabat.

DZIAŁ BUDOWLANY i DRZEWNY

Ruch budowlany w Anglji a u nas.

W jak dalece żółwim tempie posuwa się u nas ruch budowlany, może objaśnić komunikat londyńskiego ministerjum zdrowia, z którego wynika, że od stycznia b. r. do końca września b. r., a zatem w ciągu 9 miesięcy wybudowano w Anglji 195.895 nowych budynków. Z powyższej cyfry, przypada 131.895 na właścicieli, którzy ukończyli budowę przy pomocy subwencji rządowej, udzielonej w postaci długoterminowych kredytów.

W ogólności, od czasu wojny światowej, postawiono w Anglji 753.000 domów, z czego 355.000 przypada na ostatnie 2 lata t. j. w każdym bądź razie większa połowa. Ministerstwo Zdrowia w Londynie jest tego przekonania, że do końca bieżącego roku ogólna liczba nowowybudowanych domów powinna przekroczyć 200.000, albowiem w jednym tylko miesiącu wrześniu postawiono przy pomocy rządowej 15.000 domów.

Corocznie musi przybywać najmiej 75.000 nowych budynków, celem pomieszczenia przyrastającej ludności. Dalsze 30.000 domów potrzebnych jest dla zastąpienia starych budynków, nienadających się już do użytku.

Do jednych z najważniejszych zadań i obecnych trosk Ministerstwa Zdrowia w Anglji należy wybudowanie, tanich, wygodnych i zdrowych domków robotnicznych.

W Birmingham postawiono już cały szereg tego rodzaju domków, najnowszego typu. Mieszkanie składa się z obszernej jadalni, 2 pokoi, przeznaczonych na sypialnię, przedpokoju i przynależności, za które płaci się tygodniowo 8 s. i 6 p. oprócz należności podatkowych. Za takie samo mieszkanie tylko z 3-ma sypialniami płaci się tygodniowo o 1 s. wyższy czynsz.

W Coventry wybudowano inny typ domków robotniczych, w których mieszkanie kalkuluje się jeszcze taniej. Za pokój jadalny i 2 pokoje sypialne, w mniejszych rozmiarach opłaca się 6 p. tylko tygodniowo.

Porównując pod tym względem nasze stosunki z tamtejszemi, widzimy dopiero jaskrawą różnicę pomiędzy ruchem budowlanym w Anglji a naszym i najtrafniejszem rozwiązaniem problemu mieszkaniowego, które u nas znajduje się na zgoła fałszywej drodze, drażniąc wszystkich, a niezadowalając nikogo. Stojąc w miejscu cofamy się wstecz, zamiast dokładać starań w kierunku wzmożenia ruchu budowlanego. Tracimy miljony złotych nieproduktywnie, zamiast lokować kapitały w inwestycyjnym kredycie budowlanym, którego brak paraliżuje wszelką akcję.

S.

Katastrofalna podwyżka cen drzewa.

Ostatnio wszystkie dyrekcje lasów państwowych podniosły taksy za drzewo o 60 do 80%. Poszczególne dyrekcje przeprowadziły podwyżkę indywidualnie, t. j. w zależności od oddalenia lasów od granicy, warunków transportowych, jakości drzewa i t. p. W związku z tem do ministra rolnictwa udała się dnia 18 b. m. delegacja przemysłowców drzewnych z prezesem A. Dąbrowskim na czele, — w celu przedstawienia p. ministrowi ujemnego i rujnującego przemysł drzewny wpływu podniesionych bez żadnego uzasadnienia cen drzewa. Śladem lasów państwowych poszły lasy prywatne, podnosząc w tymże stosunku ceny drzewa. Wytworzyła się w ten sposób krytyczna sytuacja dla przemysłu drzewnego, który zmuszony będzie do ograniczenia eksploatacji, o ile ceny drzewa nie zostaną doprowadzone do poziomu życiowego, umożliwiającego przedsiębiorcy kalkulację.

Zaznaczyć musimy, że Dyrekcja Łucka podniosła naprz. cenę dębu, jesionu i jaworu 21 — 30 cm. średnicy w kat. I o 157%, III — o 160%, V-ej o 175%. Czy Dyrekcja Łucka przypuszczała, że na drzewie zarabiało się do tej pory po 175%, kiedy lekką ręką podwyższała cenę w tym stosunku? Czy może też uważała, że siła nabywcza złotego w lasach państwowych — była dotychczas za wysoka? Bądź co bądź nie należy czynić w przyszłości tego rodzaju szkodliwych gospodarczo posunięć.

S.

Drobne wiadomości

Nowe Giełdy Drzewne.

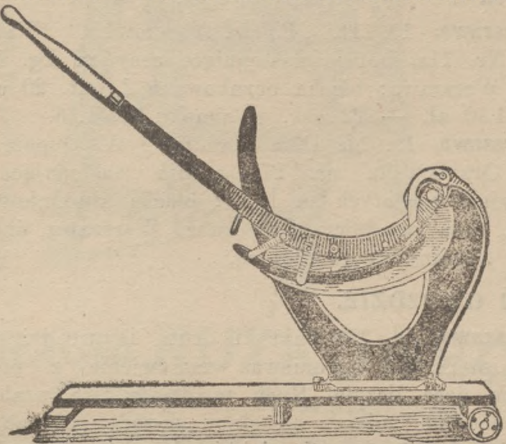
Sprawą utworzenia dalszych giełd drzewnych w Polsce zajmowała się Rada Giełdowa Giełdy Drzewnej w Bydgoszczy w dniu 10 b. m. Rada zajęła życzliwe stanowisko wobec projektów założenia giełd drzewnych w Warszawie i Lwowie, albowiem sądzi, że w ten sposób możliwem będzie przeprowadzenie organizacji wewnętrznego rynku drzewnego, zaś współpraca poszczególnych giełd wogóle wpłynie na zwiększenie obrotów giełdowych.

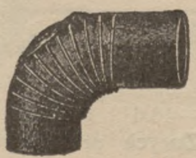
Syndykat eksporterów drzewnych.

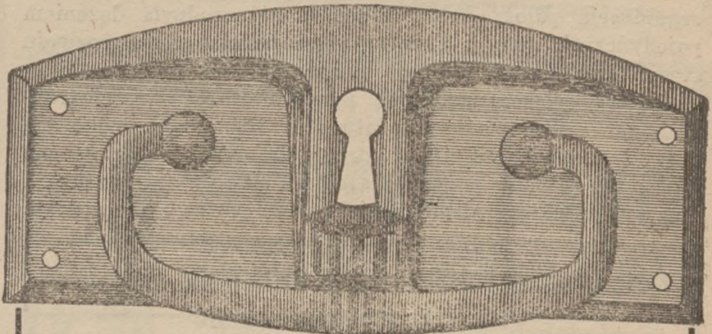
W ostatnim numerze ,,Rynku Metalowego i Maszynowego" podaliśmy szczegóły o powstaniu Syndykatu Eksporterów Drzewnych w Warszawie — celem rozwoju wywozu drzewa i odpowiedniego wyzyskania konjunktur rynkowych. Syndykat powstał przy wybitnej współpracy p. Al. Dąbrowskiego, prezesa Rady Naczelnej Związków Drzewnych. Poza wymienionemi przez nas firmami do Syndykatu przystąpiła firma angielska Churchill et Sim z tytułem eksploatacji lasów Augustowskich (30.000 m³ drzewa rocznie) oraz Bank Ziemiański z racji zawiadywania licznemi objektami leśnemi (Opinogóra, Kolki i t. d.). Syndykat ten staje się — dzięki skoncentrowaniu najpoważniejszych firm — największą a zarazem jedyną w Polsce organizacją eksportu drzewa.

Wywóz drzewa.

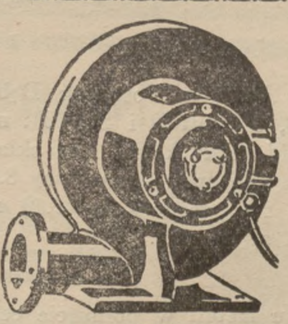
Ostatnia zwyżka frachtów morskich pokrzyżowała eksporterom drzewa wszelką kalkulację. O tonnaż w b. m. było bardzo trudno, przyczem frachty ujawniały tendencję zwyżkową. Za przewóz standartu drzewa miękkiego z Gdańska do Anglji żądano sh 70 do sh 75 płacono sh 65. Skutkiem tego podniosły się ceny cif. drzewa z dostawą natychmiastową. Na rynku angielskim zaczyna brakować drzewa polskiego, które do tej pory kalkulowało się najtaniej. Liczą się naogół poważnie z niedaleką większą zwyżką cen drzewa polskiego na rynku angielskim. Ożywienie eksportu przez Gdańsk może nastąpić w styczniu — lutym 1927 r., o ile ceny cif. dostosują się do nowych stawek okrętowych. Do najbardziej poszukiwanych wymiarów, na rynku angielskim należą obecnie deals'y sosnowe i świerkowe 3" × 9", za które importerzy gdańscy mogą otrzymać obecnie bardzo łatwo Ł 14.10 za standard u/s cif. Anglja.

Eksploatacja Białowieży.

Spółka angielska, eksploatująca drzewostany w Puszczy Białowieskiej, wpłaciła dotychczas gotówką na poczet należności skarbu państwa 50.000 funt. sterlingów. Na pozostałość w sumie 100.000 Ł. firma wystawiła weksle z terminem płatności od 1 stycznia do 1 czerwca 1927 r. Obecnie firma rozpoczęła normalne roboty eksploatacyjne w Puszczy Białowieskiej. Jak już donosiliśmy, w skład wymienionej spółki angielskiej weszła znana berlińska firma drzewna Schalit, która umożliwiła obecnie spółce sfinansowanie eksploatacji Białowieży. Firma Schalit otrzymała w swoim czasie od rządu Z. S. S. R. koncesję na eksploatację lasów trustu „Dwinoles", „Oniegoles".

Przed utworzeniem syndykatu cementowego.

Ajencja Wschodnia donosi o mającem nastąpić w czasie najbliższym utworzeniu Syndykatu Cementowego na nieco odmiennych podstawach niż dotąd. Nowopowstała organizacja położy kres walkom i różnorodnym dążeniom pojedyńczych grup i stworzy silne podstawy dla rozwoju stosunkowo jeszcze młodego przemysłu cementowego, który ma coraz większą możność rozwoju wobec wszechstronniejszego zastosowania cementu przy rozmaitych budowach i konstrukcjach. Z innej strony informują nas, że nie wszystkie zakłady przychylają się do utworzenia syndykatu i że pod tym względem panuje jeszcze pewna różnica zdań.

Z rynku materjałów budowlan., drzewa, metali, blachy, drutu i żelaza

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Lublin, 19. 11. Na rynku materjałów techniczno-budowlanych zainteresowanie małe. Notowano: papa Nr. 80 zł. 11.80, Nr. 100 zł. 10.50, Nr. 120 zł. 9.30, korjolit Nr. 1 zł. 19.20, Nr. 2 zł. 18, cement za 200 kg. zł 16. Zapotrzebowanie średnie. Tendencja utrzymana.

Poznań, 19. 11. Zapotrzebowanie na wyroby ceramiczne jest minimalne, z wyjątkiem dachówek i sączków w lepszym gatunku, których brak daje się odczuwać. Tow. Akc. „Materjał Budowlany" w Poznaniu notuje: dachówki karpiówki I-a po cenie zł. 96, karpiówkę I-b 87, rzymską 310, holenderską z falcami 330, żłobioną I-a 175, żłobioną I-b 115, sączki 1.5 po zł. 42, 2 zł. 54, 3 zł. 95, 4 zł. 140, 5 zł. 220, 6 zł. 300, 7 zł. 525, 8 zł. 700. Od regulacji gotówkowej otrzymuje się odpowiednie skonto.

Białystok, 19. 11. Cena materjałów budowlanych. Wapno 5 — 6 zł. za 100 kg., papa 4.50 — 6, gips za 100 kg. 5 — 6 zł., smoła preparowana 0.35 — 0.40 za 1 kg.

Wilno, 18. 11. Ceny hurtowe materjałów budowlanych loco skład Wilno: wapno białe I gat. 6 — 6.50 zł. za 100 kg., cement 16 zł. za beczkę 180 kg.; cegła budowlana normalna 85 zł. za 1000 szt. (z dostawą), blacha żelazna 0.90 zł. za 1 kg., ocynkowana 1.30, gwoździe bud. 11 zł. (skrzynka 16 kg.).

DRZEWO.

Warszawa, 19. 11. Parowa Fabryka Posadzek Dębowych, Jakób Zymann (Gęsia 30, tel. 404-32 i 216-70): notuje za metr kw. dębowej klepki posadzkowej loco skład, gatunek eksportowy 8.50 zł. 1-szy gatunek eksportowy 8.50 zł. 1-szy gatunek — 7.80 zł., 2-gi gatunek — 7.40 zł. Tafle posadzkowe od 14 — 23 zł za mtr.

METALE.

Warszawa, 18. 11. Na rynku metali w półhurcie ceny pozostają bez zmiany, za 1 kg loco skład: miedź elektrolityczna zł. 3.15 (za tonnę metr. wypada Ł 71/22), cyna Banca zł. 15.80 (Ł 359), cynk surowy hutniczy 1.80 (Ł 41), ołów miękki 1.70 (Ł 39), aluminium hutnicze 6.30 (Ł 143), antymon chiński 4.20 (Ł 95).

Berlin, 19. 11. Urz. not. w R. M. za 1 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa zaraz, cif Hamburg, Brema lub Rotterdam (za 100 kg.) 133¾, Cynk w płytach remelted zwykłej jakości handl. 0.60—0.60½, Oryginalne aluminium hutnicze 98—99% w blokach, sztabach walcow. i ciągnion. 2,10, dtto w sztabach walcow. i ciągnion. 2,14, nikiel czysty 98—99% 3.40—3.50, antymon Regulus 1.00—1.05.

WYROBY METALOWE.

Warszawa, 19. 11. „Elibor" i S-ka Akc. Handlowo-Przemysłowa Ł. J. Borkowski, Warszawa, Mazowiecka 11, notuje następujące ceny loco skład (w zł. za 1 kg.): cyna banka 16, blacha cynkowa 2, blacha ocynkow. 1.15, blacha dachowa żelazna 0.84, żelazo 0.40, belki 0.44, hufnale 39.50 za skrzynkę, cement 12 za beczkę, cegła ogniotrw. 0.21 za 1 szt., karbid 65 zł. za 100 kg., węgiel górnośląski gruby i kostka Ia 53 zł. 50 gr., koks 60 zł. za tonnę.

BLACHA.

Warszawa, 19. 11. „Polska Cynkownia", Warszawa, Piękna Nr. 11a, notuje następujące ceny za kg. fr. wagon st. Warszawa: blacha ocynkowana 1 gat. 20 ark., w snopku 1.10 zł. — 22 ark. w snopku zł. 1.15.

Warszawa, 19. 11. Dom Handlowy A. Gepner, Warszawa, Grzybowska nr. 27, notuje następujące ceny orjentacyjne w złotych za 1 kg: blacha aluminjowa 8.10, cynkowa, cena zasadnicza 1.88 franco Warszawa, drut cynkowy 5, aluminjowy 12 złotych.

DRUT I GWOŹDZIE.

Warszawa, 19. 11. Fabryki drutu i gwoździ pracują jeszcze intensywnie, ponieważ zamówienia z prowincji napływają dość licznie. Ruch w dziale tym uzależniony jest w znacznej mierze od stanu pogody; obecne ciepła umożliwiają kontynuowanie niektórych robót. Warunki płatności pozostają naogół bez zmiany — odbiorcy stali i pewni korzystają z rozleglejszego kredytu; rabat zależnie od specyfikacji zakupu wynosi 15 — 18% od cen zasadniczych. Za 100 kg. drutu zwykłego 60 zł. (cena zasadn.), — druty ocynkowane 73 zł., gwoździe za skrzynkę (= 16 kg) 9 zł. — loco fabryka.

ŻELAZO.

Nowy-Bytom, 19. 11. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S. — reprezentacja S. A. Wdowiński w Warszawie), cena za tonnę 200 zł. loco stacja Nowy-Bytom.

Warszawa, 19. 11. Surówki metalurgiczne cieszą się jeszcze dość dużym popytem w związku z jeszcze dość dużemi zamówieniami, niewykonanemi przez fabryki; przeważają roboty rządowe. Surówka „Częstochowa" podrożała o 5 zł. na tonnie tak, że ceny zbliżyły się do Stąporkowa, Surówką Witkowicką zainteresowania prawie nie ma zupełnie, co tłomaczy się znacznie wyższemi cenami tego Surówką Witkowicką zainteresowania prawie nie ma zupełnie, co tłomaczy się znacznie wyższemi cenami tego artykułu. Notuje się za tonnę loco huta: surówka odlewnicza Stąporków nr. 0 210 zł., nr. 1 200, nr. 2 190, nr. 3 180 zł. fr. st. załad., „Częstochowa" nr. 0 200, nr. 1 190, nr. 2 180, nr. 3 1975 zł.

Złoty w dniu 19 listopada 1926.

Gdańsk przekaz 57.05—57.20, gotówka 57.25 — 57.40, **Berlin** przekaz 46.405—46.645 gotówka 46.36 — 46.84, **N. Jork** przekaz 11.62, **Zurych** przekaz 57, **Londyn** przekaz 43.50, **Ryga** przekaz 64, **Amsterdam** przekaz 25, **Medjolan** przekaz 275, **Praga** przekaz 371.75 — 377.75, gotówka 372,50 — 375.50, **Wiedeń** przekaz 78.35 — 78.85, gotówka 78.30 — 79.30, Budapeszt gotówka 7835 — 8035, **Bukareszt** przekaz 2100, **Czerniowce** przekaz 2050.

MASIELNICE
WIELKOPOLSKIE

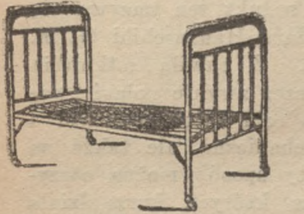
Nadzwyczaj lekki bieg! Najłatwiejsza obsługa!
Wygodne czyszczenie! Najprędsze zmaślanie!

Wykonane z najlepszego materjału. Beczki dębowe. Pierwszorzędne precyzyjne wykonanie.

BRACIA RUTKOWSCY
Fabryka Masielnic
JAROCIN, (Wielkopolska) Krakowska 40
2831

Prosimy powoływać się na
„Rynek Metalowy i Maszynowy"

Fabryka Łóżek Metalowych 3060
i Materacy Patentowych
L. Świątek
Poznań, Dr. Dębińska 12. Tel. 27-46
Odsprzedającym wysoki procent.

Ważne dla przedsiębiorstw i składów materjałów budowlanych!

Zawiadamiam uprzejmie, że otworzyłem wielką

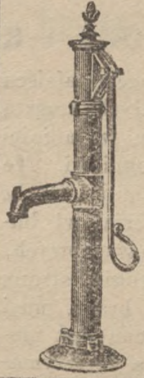
Wytwórnię mat trzcinowo-sufitowych

wyrabiając maty trzcinowe w bardzo dobrym gatunku, dając towar najzdrowszy, suchy i solidnie wykończony, drutem dobrze żarzonym, licząc ceny najniższe, a obsługa w wykonaniu zleceń bardzo oględna.

Prosząc o łaskawe poparcie tej nowej placówki przemysłowej, kreślę się z poważaniem

Wytwórnia mat sufitowych, LUDWIK KUŻMA
Libertów poczt. Swoszowice (k. Krakowa). 3277

Fabryka pomp i budowa studzien

Henryk Lund

Bydgoszcz, ul. Sobieskiego 6. Tel. 249.
1272) Rok założ. 1882.

Studnie wiercone do każdej głębokości. Wielki skład **części zapasowych, rur** oraz **pomp** wszelkiego rodzaju.

Reparacja szybka; monterzy stale do dyspozycji.

POMORSKA SKŁADNICA SUROWCÓW
T. CZACHOWSKI
w TORUNIU
ul. Czerwona Droga.
Telef. 806

Zakup:
żelaza starego, metali, kości, szmat, papieru, stłuczek szklanych i p.

Sprzedaż:
żelaza sztab., blach, bednarki i podków

Zamiana:
żelaza starego na żelazo nowe i użytkowe

Specjalność: Demontaż i zużytkowanie starych urządzeń fabrycznych.

Hurt Detal

6

F.T.S.

Fabryka Wyrobów Metalowych i Blaszanych

Fr. Strehlau - Toruń

Telefon nr. 188 5857d **Telefon nr. 188**

Bańki do mleka 2—20 ltr. — Sitka do mleka 9—26 cm. — Mierniki do mleka 15 i 20 ltr. — Kubły do mleka 50, 60, 75 ltr. — Litrówki 1/4, 1/2, 1 ltr. niewzorcowane. — Łyżki do zbierania śmietany.

Wykonuje się wszelkie części, tłocznie z blachy miedzianej, mosiężnej, cynk. i białej

[972]

Chemiczne uszczelnianie i utrwalanie posadzek betonowych.

Dla zabudowań fabrycznych stoi na pierwszem miejscu jako materjał na posadzki beton, ze zrozumiałych zresztą powodów uwydatniających się przedewszystkiem w taniości w bezpieczeństwie przeciwko ślizganiu się i ogniowi. Te niezawodnie bardzo cenne właściwości zapewniają mu z jednej strony szerokie zastosowanie jako materjałowi budulcowemu w budowie ubikacyj roboczych, maszynowych, magazynowych, podwórz itd. Badając zaś z drugiej strony obok tych bezsprzecznie wysokich zalet, pewne braki, musi się przyznać, że jedną bardzo wielką wadą betonu jest nieodpowiadająca wszystkim wymaganiom za mała wytrzymałość na ścieranie, fakt, na który koła fachowe coraz większą zwracają uwagę. Szczególnie wymaga się od podłóg w magazynach, warsztatach szkołach, szpitalach itd. obok dostatecznej twardości, wysokiej wytrzymałości na zużycie, przy uniknięciu tworzenia się kurzu. Tym daleko idącym zadaniom może posadzka betonowa w najlepszym nawet wykonaniu sprostać tylko do pewnego stopnia; jego wytrzymałość ograniczona jest naturalnemi granicami uwarunkowanemi granicami środka wiążącego.

Jakkolwiek żadna część budynku nie podlega tak dużemu i stałemu zużyciu jak posadzka, zajmowano się tą sprawą bardzo mało, w jaki sposób możnaby otrzymać gotową posadzkę betonową tanio, więcej odporną, przy usunięciu plagi kurzu.

Przedwczesne zużycie z równoczesnem tworzeniem się kurzu powstaje przez odrywanie się małych cząstek znajdujących się w cemencie wapnia, który porywa, jako nieprzyjemny drobny pył, naturalny ruch powietrza. Stosownie do rozkładu wolnych cząstek wapnia odrywają się drobne części składnikowe trzymane środkiem wiążącym, i zużycie betonowej powłoki „przybiera coraz wyraźniejsze formy. Patrząc się na to z punktu higjeny jest pył betonowy, jako rozsadnik bakteryj dla ludzkiego zdrowia bardzo szkodliwy, a mechanicznie wpływa on niszcząco na części maszyn i staje się dla warsztatów wymagających czystego powietrza źródłem jak największych trudności. Oprócz tego staje się powstająca przez zużycie porowatość bardzo szkodliwa, ponieważ beton przepuszcza kwasy oliwy; wpływy agresywne rujnują beton, przez co jego wytrzymałość się osłabia względnie po paru latach zupełnie się znosi.

Na podstawie powyższych spostrzeżeń nad przyczyną zużycia się posadzek betonowych chodzi o zastosowanie taniego środka zapomocą którego możnaby było powierzchnię posadzki tak obrabiać, ażeby uwolnić się od tworzenia pyłu. Przy tej sposobności należy zważać na to, że ma tu nastąpić pewna chemiczna przemiana wolnych cząstek wapna i uszczelnienie porów powierzchni betonowej podlogi, a przedsiębrane próby z organicznemi preparatami okazały się bez wyjątku bezcelowemi. Nasycanie powierzchni preparatami zawierającemi wosk, farbami olejnemi i olejem lnianym może mimo wysokich kosztów przyczynić się do chwilowego usunięcia tworzenia się pyłu, właściwej przyczyny jednakże, — to znaczy — następującego ścierania się powierzchni — nie usuwa. Przy tem należy pominąć fakt, że olej lniany działa na beton szkodliwie wskutek tworzących się kwasów tłuszczowych.

Od pewnego czasu spotyka się w handlu produkt zawierający składniki zdolne do przemiany nieodpornych cząstek wapna na trwałe związki. Produkt ten nazywa się „Liturin“ wyrabiany przez firmę Hans Hauenschild G. m. b. H. w Hamburgu 1, Chilehaus. Z chwilą zetknięcia się liturinu z posadzką betonową przez zwykłe polanie, następuje chemiczna przemiana, która robi beton twardym i odpornym nietylko na wpływy mechaniczne, ale także na działanie chemikalij. W tak prosty sposób można otrzymać we wszystkich ubikacjach, w których kurz działa szkodliwie, twardą i niezużywającą się posadzkę. Nawet stare i zużyte podłogi można przez impregnowanie liturinem w tani i nieskomplikowany sposób naprawić i uodpornić. Ponieważ są rozmaite rodzaje liturinu (jako ochrona przed kurzem, kwasami, oliwą itd.) należy zwrócić uwagę na wybór odpowiadający danemu celowi. Przy tej sposobności należy nadmienić, że w Stanach Zjednoczonych, gdzie zastosowanie betonu w budownictwie przybrało szerokie granice osiągnięto przez stosowanie liturinu bardzo dobre wyniki.

R. H.

Nowoczesne urządzenie do napełniania worków.

Od niedawna spotyka się w handlu nowy rodzaj urządzenia do napełniania worków, wprowadzony do Europy przez amerykańską firmę „Bates-Valve-Bag Comp. w Chicago. Nowość ta nadaje się znakomicie do pakowania w worki łatwosypnych materjałów jak np. cementu, wapna, gipsu, nawozów sztucznych itp.

Urządzenie to odznacza się dwoma nowościami, mianowicie posiada automatycznie napełniającą maszynę i przed

napełnieniem zaszyty worek papierowy, który posiada w górnym kącie wentyl, przez który się worek napełnia. Przy nakładaniu worka na przenośnik pasowy uderza napełniony materjał wentyl albo klapę, działającą podobnie jak zapornik, tak, że się worek zamyka automatycznie.

Maszyna do napełniania „Bates" składa się zasadniczo z dwu napełniających przyrządów. Materjał dostaje się za pomocą ślimaka lub elewatora do rynny i zsypuje się nią, popędzany kręcącemi się skrzydłami, do zbiornika pośredniego, a stąd do worka.

Przy rozkładaniu worka otwiera się automatycznie wentyl, podsuwa się worek pod rurę do napełniania, ustawiając go na żelaznem siodełku, znajdującem się na podłodze. Jest on tak umieszczony, że rozdarcie się jego podczas napełniania jest zupełnie wykluczone. Podtrzymywacz worka wisi na belce wagowej, która posiada w swem przedłużeniu przeciwwagę. Z chwilą kiedy napełniany worek osiągnie odpowiedni ciężar, belka wagowa się opuszcza, zamykając samorzutnie dopływ materjału do worka. Zapomocą odpowiedniej dźwigni opuszcza się worek na transporter pasowy, który go przenosi do wagonu czy też łodzi.

W przedsiębiorstwie, w którem znajdowały się dwie takie maszyny, można było w przeciągu jednej godziny napełnić i załadować 1000 — 1200 worków 50 kg przy obsłudze 4—5 mężczyzn, którzy nie potrzebują żadnego specjalnego wyszkolenia. Maszyny te są tak proste w obsłudze, że może przy nich pracować odrazu każdy robotnik. W czasie, w którym się napełnia jeden worek, robotnik zajęty jest zakładaniem drugiego. Z chwilą, kiedy pierwszy jest już napełniony, zaczyna się napełnianie drugiego worka. Podczas kiedy tenże jest już napełniony, przewraca się pierwszy i zakłada trzeci worek itd.

Maszyny te pracują całkowicie bez pyłu, a powstające dyferencje wagowe nie przekraczają $^1/_2$% ciężaru brutta.

Należy tutaj wspomnieć, że maszyny te wzięły swój początek od urządzeń do pakowania we worki mąki, jakie się spotyka w dużych młynach.

R. H.

Aparat czyszczący i odwadniający parę.

(The Tower Auxiliares Co. Ltd. Manchester).

Do dużej rzadkości można zaliczyć wypadki, w którychby woda do zasilania kotła nie zawierała mniejszych lub większych domieszek składników mineralnych i organicznych. Pierwsze z nich tworzą osławiony kamień kotłowy inne zaś szlamowate osady. Niewielką część z nich porywa ze sobą para i osadza na ścianach maszyny parowej i turbiny, a przy stosowaniu pary do celów ogrzewalnych lub t. p. w przewodach rurowych, bębnach, wannach itd. dopóki kondensat zanieczyszczenia nie usunie. Gromadzeniu się większych ilości osadu zapobiega się jak najczęstszem odpuszczaniem kotła.

Mokra para zabiera kotłowi bezużytecznie ciepło, ponieważ zabierana wilgotność, nie wykonywuje żadnej pracy. Chociaż mokra i nieczysta para nie jest najgorszym wrogiem, pracuje się stale nad jej usunięciem, przeważnie przez filtrowanie. Sita, chustki, filce, porowate masy nie mają znaczenia i są bezużyteczne.

Najodpowiedniejszą jest droga prowadzenia pary wzdłuż powierzchni w ostro połamanej linji pod warunkiem, że rzucane na ściany kropelki wody i stałe cząsteczki, na nich utkną, wracając w następstwie z powrotem do kotła, względnie, że woda oddzielona od pary zmyje nierozpuszczone ciała i zapomocą rury odprowadzi poniżej zwierciadła wody w kotle.

W tym celu stosuje się duże lekkie skrzynki z lanego żelaza, które z wyjątkiem bocznej ściany są zamknięte. Zapomocą pośrednika są one przymocowane do płaszcza kotłowego tam, gdzie przewód rurowy odłącza się na parę i gdzie zastosowany jest zewnętrzny wpływnik z zaworem przepustowym. W ten sposób musi para przepływać przez obie skrzynki. Wszystkie cztery ściany boczne obu skrzynek składają się z wąsko łupanych metalowych rusztów, jedne za drugiemi z małemi odstępami pomiędzy sobą. Żeberka rusztów, a zatem także i otwory są tak poprzesuwane, że nie leżą naprzeciwko siebie. Przepływająca para dzieli się zatem na liczne strumienie, które zmieniają ustawicznie swój kierunek uderzają o zęby, ciągle się rozbijając. Cięższe kropelki i zanieczyszczenia nie mogą nadążyć temu ruchowi i zmianie kierunku, jak czysta para, osadzają się na ściankach i spływają na rynienki umieszczone na dnie skrzynki, skąd się je od czasu do czasu za pomocą rury odpuszcza. Droga ta ma odpowiednio duży przekrój tak, że nie może być mowy o dławieniu ruchu pary. Pod naciskiem pary odpuszczony bronzowy osad umożliwia stwierdzenie funkcjonowania aparatu. W ten sposób odwodniona para powinna zawierać jeszcze tylko $^1/_2$% wody, mokra zaś i nieczysta pomiędzy 2—5% łącznie z domieszkami nierozpuszczonemi.

(Przer. R. H. z „Wollen u. Leinen-Industrie" Nr. 17).

Cztery zasady dla nowoczesnej wytwórczości.

Z zupełną pewnością można powiedzieć, że bogactwo dzisiejszej Ameryki nie polega wyłącznie na posiadaniu olbrzymich skarbów naturalnych, na dużym wewnętrznym rynku zbytu i na olbrzymim wypływie złota. Tajemnicy powodzenia należy szukać w zgoła innej okoliczności, mianowicie w braku sił roboczych, który zmusił tamtejszego człowieka do skoncentrowania wszelkich sił i zdolności w celu zaoszczędzenia czasu i pracy. Wynikiem tego stało się równoczesne wzbogacenie się pracodawcy i robotnika.

Wybitnym przedstawicielem bardzo mądrej polityki gospodarczej opartej na zasadzie obniżania cen dla odbiorcy, a równoczesnego podnoszenia jakości towaru jest Henryk Ford. Człowiek ten nie przypuszczał, że zasada ta przeprowadzona praktycznie przyniesie mu w tak krótkim czasie tyle miljonów. Jest ona niczem innem oczywiście jak tylko modyfikacją starej maksymy „wielki obrót przy małych zyskach". Jest to rzeczą tak jasną i praktycznie udowodnioną, że nie wymaga szerszych wywodów i właśnie udowodniła najdosadniej Ameryka, że każdorazowa zniżka ceny dawała o wiele silniejszy impuls, który przewyższał nawet wszelkie oczekiwania.

Najważniejszym warunkiem obniżenia cen jest wprowadzenie maszyn umożliwiających zaoszczędzenie czasu i pracy. Tendencja Ameryki idzie w kierunku ogólnej standartyzacji wszystkich rzeczy, o których standartyzowaniu przedtem nie myślano. Wystarczy dla przykładu napomknąć, że w Ameryce wyrabia się dzisiaj zaledwie cztery typy łóżek.

Drugim zasadniczym warunkiem jest podniesienie produktywnej wydajności robotnika w tym samym stosunku jak idzie udoskonalanie środków wytwórczych, przez urządzenia oszczędzające czas i pracę. Na tej zasadzie polega amerykańska metoda i kierujący się nią Amerykanie

usuwają bezwzględnie wszystkie przestarzałe urządzenia. Do jakiego stopnia posuwają się amerykańscy wytwórcy w swym radykaliźmie świadczy fakt, że wolą raczej pozostawić w spokoju przestarzałe maszyny i przedsiębiorstwa, urządzić się na nowo gdzieindziej, aniżeli obarczać się kosztami demontażu i przebudowy.

Trzecią wreszcie zasadą, o której się często zapomina jest używanie jaknajmniejszego kapitału przy dużej szybkości obrotu. Człowiek pracujący szybko, pracuje ekonomicznie, za co się mu należy większe wynagrodzenie. Robotnik, wykonujący tę samą robotę w siedmiu godzinach, na którą inny potrzebuje dziesięć, oszczędza dla swojej firmy tyle, ile wynosi robocizna trzech godzin t. zn. 30%. O tej prostej gospodarczej przyczynie, nie myśli napewno niepostępowy producent, obniżający zarobek robotnika tylko dlatego, że ten za dużo zarabia.

Czwartą zasadą jest, ażeby wysoka robocizna nie oznaczała wysokiego poziomu cen. Ameryka zdaje sobie z tego jasno sprawę, że wielkie zarobki są dużą korzyścią dla ogółu, ponieważ w ten sposób robotnik może wydać o wiele więcej pieniędzy. Praktycznie rzecz tą ujmując znaczy, że robotnik powinien być wynagradzany stosownie do swojej wydajności.

System ten doprowadził do tego, że przeciętny poziom zarobków dzisiaj w stosunku do roku 1920 jest w Ameryce wyższy, chociaż ceny towarów się obniżyły. W roku 1924 był poziom zarobków 128% wyższy, aniżeli przed wojną, a równocześnie wskaźnik cen hurtowych obniżył się w stosunku do czasów przedwojennych o 50%. Jeżeli stosunek przedwojenny był w Ameryce 100:100, to w roku 1924 wynosił on 228:150, podczas gdy stosunek ten w Anglji wynosił w r. 1924 170:124.

Cyfry obu tych krajów stoją w żywem do siebie przeciwieństwie.

Nakoniec należałoby wspomnieć o bardzo wielkiem znaczeniu dbania o robotnika, aby go zachęcić do przedsiębiorstwa przez ułatwienie i uprzyjemnienie mu życia. Następnie dużo korzyści przynosi wolna wymiana myśli pomiędzy firmami konkurencyjnemi. Awans powinien być oparty na zasługach. Oczywiście, że prace badawcze, jak również unikanie wszelkich strat posiadają pierwszorzędne, ogólnogospodarcze znaczenie.

Nową jest idea wzajemnej pomocy firm konkurencyjnych. Znajduje ona swe uzasadnienie w tem, że z chwilą kiedy jakiś artykuł spotka się z żywym popytem, wszyscy, którzy go wyrabiają mają udział w zyskach. Fabrykanci zatem tej samej branży robią dobrze, starając się wspólną pracą podnieść swą branżę. Przytem należy uwzględnić, że ceny monopolowe działają na inicjatywę pojedynczych firm zawsze hamująco. Głównym celem amerykańskiego wytwórcy jest stała zniżka cen, a utrzymywanie cen na jednym poziomie uchodzi za śmieszne.

Inż. R. Hubicki.

Spirytus jako paliwo dla motorów spalinowych.

Statystyki ostatnich czasów produkcji samych samochodów wykazują szalony wzrost zapotrzebowania środków napędowych.

W końcu roku 1925 na kuli ziemskiej poruszało się zgórą 24 miljony samochodów. Oprócz samochodów silnik spalinowy, stosowany jest w aeronautyce, i to wyłącznie, bardzo szerokie zastosowanie ma obecnie w marynarce wojennej i handlowej, w kolejnictwie, oraz w przemyśle obu półkuli.

Jak szybko cyfra ta rośnie, wystarczy kilka dat, dotyczących rozwoju automobilizmu, od roku 1920 do roku 1922 ilość samochodów tylko we Francji z cyfry 235.948 wzrosła na 360.937 w roku 1923 przekracza 400.000, a w roku 1925 już 700.000. Cyfry te dotyczą tylko samochodów osobowych. Ilość wozów w Ameryce, Anglji wzrasta jeszcze szybciej.

Ilość okrętów, poruszanych produktami naftowemi rośnie również szybko. W połowie r. 1914 liczba okrętów tego typu na kuli ziemskiej wyrażała się w tonach brutto sumą 1.310.000, w połowie roku 1925 — 17.804.000, czyli w ciągu lat jedenastu wzrosła prawie trzynastokrotnie.

Aprowizowanie miljarda koni mechanicznych, nie będzie to cyfra zbyt wygórowana, jeżeli zechcemy ustalić w dobie obecnej w przybliżeniu zapotrzebowanie paliwa.

Troska o aprowizację w materjał pędny tych miljonów maszyn jest dzisiaj troską nietylko olbrzymich koncernów naftowych, najpotężniejszych w świecie organizacyj finansowych, lecz troską państw. Już przed kilku laty ekonomiści tej miary co Emmerson żądali wyraźnie zakazu eksportu produktów naftowych z poszczególnych państw, posiadających źródła naftowe, a to w obawie niemożności pokrycia własnego zapotrzebowania.

Całe zastępy uczonych pracują dzisiaj nad tem, ażeby rozwiązać zagadnienie dostarczania „paszy" dla tego miljarda koni w momencie, kiedy wyczerpią się źródła naftowe. W krajach zaś, które źródeł tych nie posiadają, jest to zagadnienie nietylko natury gospodarczej, lecz kwestją obrony narodowej. (Francja np. importuje rocznie kilkanaście miljonów hektolitrów produktów naftowych). Poszukiwania te idą przeważnie w dwóch kierunkach: upłynnienia węgla — produkty suchej destylacji węgla — naftalina, benzol, które dziś mają już szerokie zastosowanie w Niemczech oraz w kierunku, bodaj najsłuszniejszym, dostarczania takiego paliwa, którego bilans możnaby było sporządzać tak, jak produktów spożywczych — z roku na rok.

Prace uczonych w celu stworzenia nowych środków napędowych idą przedewszystkiem w kierunku upłynniania węgla, następnie chodzi o wyprodukowanie takiego spirytusu, który by się nadawał jako paliwo do silników spalinowych. Samego spirytusu jako takiego do silników samochodowych używać nie można było, gdyż — spirytus do racjonalnego spalania wymaga innej kompresji niż benzyna, trzeba więc było zmienić budowę silnika samochodowego, a co zrobić — z już istniejącymi miljonami motorów.

Rozwiązanie było możliwe przez zastosowanie mieszanki benzynowo - spirytusowej lub benzolo - spirytusowej. Do roku 1923 zagadnienie pozytywnie było tylko rozwiązane w stosunku do mieszanki benzolo - spirytusowej: 50% benzolu i 50% spirytusu rektyfikowanego 95%. Niemcy w czasie wojny stosowali na dużą skalę mieszankę spirytusowo - benzolową w stosunku 1/3 spirytusu surowego 90 do 92%, lecz mieszanka ta pozostawia dużo do życzenia, tak pod względem racjonalnego spalania spirytusu, jak i nadmiernego zużycia motoru, gdyż spirytus surowy atakuje poszczególne części silnika. Mieszanka benzolo - spirytusowa dlatego uzyskała sobie odrazu prawo obywatelstwa, gdyż benzol bez trudności miesza się ze spirytusem nawet 90° w do-

wolnym stosunku i obniża nawet punkt krzepnięcia benzolu w czasie mrozów.

Mieszanka benzyny i spirytusu nie jest mieszanką stałą. Spirytus rektyfikowany, posiadający około 5% wody, miesza się z benzyną tylko w pewnym, bardzo nieznacznym stosunku w warunkach normalnych. Przy obniżeniu zaś temperatury następuje odwarstwienie i mieszanka przestaje być jednolita.

Dopiero w końcu 1923, z chwilą uzyskania możności otrzymywania spirytusu bezwodnego na dużą skalę zagadnienie stosowania mieszanek benzynowo - spirytusowych zostało całkowicie rozwiązane. Spirytus bezwodny 99,5—99,9° miesza się z benzyną w stosunku 50 % benzyny i 50% spirytusu całkowicie, tworząc mieszankę jednolitą, stałą nawet przy mrozach.

Ogrzewanie samochodu.

Samochód stał się już dzisiaj niezbędnym środkiem komunikacyjnym, który przy swoich olbrzymich zaletach posiada pewne wady, nad których usunięciem pracują intensywnie wytrawni fachowcy. Tak jak w lecie jazda samochodem, zwłaszcza w dnie gorące, jest prawdziwą przyjemnością, tak w zimie staje się podróż samochodem czemś wysoce nieznośnem.

Istnieją na świecie ludzie, a jest ich przeważający procent, którzy stają się niemożliwi z chwilą kiedy im zimno w nogi. Przysłowiowe powiedzenie o chłodnej głowie i ciepłych stopach mija się z możnością przeprowadzenia przedewszystkiem w samochodzie, jakkolwiek stoją w nim do dyspozycji dwa do pewnego stopnia naturalne źródła ciepła, mianowicie woda chłodnicy i gazy spalinowe.

Chcąc zastosować pierwszą z nich, wystarczy poprowadzić ciepłą wodę chłodnicy przez płaskie naczynia umieszczone w wozie. W ten sposób oddaje nagrzana woda ciepło, wytwarzając miłą i nie za gorącą atmosferę we wnętrzu zamkniętego samochodu. Tego rodzaju ogrzewanie za pomocą ciepłej wody da się przeprowadzić w samochodach posiadających pompę do wody chłodnicowej. Ażeby w zimie uniknąć zamarzania wody w przewodach, należy dodać do niej nieco gliceryny lub mieszaniny alkoholu i gliceryny, które obniżają punkt krzepnięcia wody.

W podobny sposób jak ciepło wody chłodnicowej można wykorzystać ciepło, które zawierają gazy spalinowe. Zamiast wody krążą w przewodach umieszczonych we wozie gazy spalinowe, co ma tę zaletę, że ogrzewanie następuje odrazu z uruchomieniem silnika, podczas gdy przy stosowaniu wody chłodnicowej trzeba jakiś czas czekać zanim się ona nagrzeje. Oprócz tego wytwarzają gazy spalinowe o wiele wyższą temperaturę, posiadają jednakże tę wadę, że najmniejsza nieszczelność przewodu wywołuje nieprzyjemny odór, a nawet może się stać przyczyną zaczadzenia tlenkiem węgla.

Indywidualnem i właściwie od samochodu niezależnem źródłem ciepła jest prąd elektryczny wytwarzany przez prądnicę do światła. Jest ono wprawdzie eleganckie, łatwo do regulowania, ale za to kosztowne. Ogrzewanie elektryczne zużywa tak dużo prądu, że je się musi właśnie wtenczas wyłączać kiedy się go najwięcej potrzebuje, a mianowicie w długie noce zimowe. Zamiast ogrzewania całego wnętrza wozu, ogranicza się najczęściej na stosowaniu dywaników, rękawiczek itp. ogrzewanych elektrycznie.

Zasilając prądem reflektory staje się praktycznie niemożliwem stosowanie prądu do ogrzewania wozu, ponieważ wyczerpałoby się akumulatory za szybko.

Trzecim nakoniec źródłem ciepła w samochodach są pewnego rodzaju termosy i ogrzewacze żarowe. Najprostszym przedstawicielem ogrzewacza-termosu jest zwykła blaszanka, którą się napełnia gorącą wodą. Co do drugiego typu, to ogrzewacze żarowe rozwiązują kwestje ogrzewania samochodu w zupełności. Jest to poprostu mały piecyk, w którym się żarzą brykiety ze specjalnie preparowanego sprasowanego i w białym żarze odgazowanego węgla drzewnego. Piecyk taki posiada kształt poduszki do oparcia nóg i jest zrobiony z dziurkowanej blachy. Brykiety raz rozżarzone spalają się bez dymu i zapachu całkowicie, wytwarzając dużo ciepła. Małe brykiety tlą się mniej więcej 6 godzin, duże 12. Pozostawiają one znikomą ilość popiołu, który się łatwo przed następnem napełnieniem z piecyka usuwa. Piecyki te zaprowadzają się coraz więcej ze względu na swoją praktyczność i taniość.

R. H.

Patenty na wynalazki

Wyciąg z „Wiadomości Urzędu Patentowego".

UDZIELENIE.

Tłustym drukiem oznaczono numer patentu. Cyfry i litery przed numerem patentu oznaczają klasę, podklasę i grupę, do której zaliczono wynalazek. Następnie kolejno są umieszczone: nazwisko właściciela patentu; tytuł wynalazku; data zgłoszenia; po skrócie: „Pierwsz.", który oznacza pierwszeństwo ze zgłoszenia w jednym z krajów, należących do Konwencji Związkowej Paryskiej, data zgłoszenia zagranicznego i w nawiasie kraj, gdzie zgłoszenia dokonano; data udzielenia patentu.

$20i_{15}$ **5108.** Tadeusz Kozłowski (Łódź, Polska). Przyrząd do przestawiania zwrotnic tramwajowych. 9. 1. 1922. Udzielono 4. 6. 1926.

$37b_5$ **4920.** Aleksander Kroll (Tarnowskie Góry, Polska). Wkładka krążkowa do wiązania drzewa. 10. 4. 1924. Udzielono 12. 5. 1926.

$39b_{10}$ **5113.** Szmul Cukier (Warszawa, Polska). Masa imitująca kość. 22. 1. 1924. Udzielono 5. 6. 1926.

$42k_2$ **5130.** Włodzimierz Dobrzański (Budziszowice. Polska). Przyrząd do mierzenia sprężystości prętów i ich wytrzymałości na złamanie. 2. 1. 1923. Udzielono 8. 6. 1926.

$45f_{17}$ **5053.** Roman Drohojowski (Przemyśl, Polska). i Władysław Zdanowicz (Stryj, Polska). Karczownik. 14. 8. 1924. Udzielono 29. 5. 1926.

$45i_{10}$ **5057.** Franciszek Neumann (Siemianowice, Polska). Podkowa odpinalna. 27. 2. 1925. Udzielono 29. 5. 1926.

$45k_1$ **5055.** Emil Walter (Bielsko, Polska). Urządzenie do zabijania owadów. 9. 5. 1924. Udzielono 29. 5. 1926.

$45k_4$ **5068.** Stanisław Rozwadowski (Warszawa, Polska). Przyrząd do tępienia pasorzytów zapomocą pary. 17. 10. 1924. Udzielono 31. 5. 1926.

$47g_1$ **5049.** Jan Placzek (Panewnik, Polska). Zawór zasuwny tłokowy. 21. 12. 1923. Udzielono 29. 5. 1926.

$52a_{58}$ **5161.** Gustaw Faber (Kraków, Polska). Przyrząd do nawlekania igieł. 26. 2. 1924. Udzielono 11. 6. 1926.

$61a_{17}$ **4960.** Stanisław Dudek (Węglówka pod Krosnem, Polska). Przyrząd do gaszenia pożarów. 22. 11. 1924. Udzielono 19. 5. 1926.

$86a_{19}$ **5177.** Karol Weber (Pabjanice, Polska). Goniec do czółenek tkackich. 28. 8. 1925. Udzielono 14. 6. 1926.

8 Ze Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych 8
na Województwa Poznańskie i Pomorskie

Przedsiębiorstwa Elektrotechniczne!

Organizujcie się zawodowo, przystępując na członka do ZWIĄZKU PRZEDSIĘBIORSTW ELEKTROTECHNICZNYCH na Województwa Poznańskie i Pomorskie Tow. zap.

Zgłoszenia pisemne przyjmuje Sekretarjat Związku, Poznań, ulica 27-go Grudnia nr. 9.

OKÓLNIK nr. 32.

Następne Zebranie Związku

odbędzie się

w poniedziałek, dnia 29 listopada b. r.

o godz. 20-ej na sali posiedzeń Restauracji „Piwnica Ratuszowa" Stary Rynek 1. z następującym porządkiem obrad:

a) Sprawozdanie Zarządu;
b) Sprawozdanie Komisji elektrownianej i memorjałowej;
c) Projekt do obchodu 5-lecia Związku;
d) Zatwierdzenie Statutu Sądu Związkowego;
e) O kleszczeniu silników trójfazowych, ref. inż. Pińskiego;
f) Wolne głosy.

Ze względu na ważny tok obrad uprasza się o punktualne i liczne przybycie.

Zarząd.

Przegląd Dostaw

W dziale niniejszym podajemy przetargi, licytacje i konkursy rozpisane przez urzędy państwowe, komunalne i większe firmy. Każde słowo w „Przeglądzie Dostaw“ obliczamy 10 groszy a tłuste słowo tytułowe po 50 groszy. Przy powtórzeniach 2× dajemy 10% rabatu, przy 3× 20% rabatu

Konkurs na budowę elektrowni.

Miasto Środa (Wojew. Poznańskie) zamierza wybudować elektrownię. Ewtl. projektuje się wybudowanie elektrowni okręgowej na cały powiat. Miasto liczy ca 9000 mieszkańców.

Przedsiębiorców mogących budować elektrownię przy udzieleniu długoterminowego kredytu uprasza się o złożenie oferty do 15-go grudnia 1926 r. 3371

Sprzedaż używanych obrabiarek.

Dyrekcja Kolei Państw. w Poznaniu, sprzeda w drodze przetargu następujące używane obrabiarki: a) tokarka-szlifierka rozmiarów 300/1800 mm., b) tokarka pociągowa rozmiarów 220/2500 mm., c) tokarka pociągowa rozmiarów 230/1000 mm., d) tokarka pociągowa rozmiarów 250/3000 mm., e) strugarka poprzeczna 600 mm skoku. Uprasza się o złożenie oferty z podaniem ceny w zł. oddzielnie za każdą obrabiarkę loco wagon Poznań. Oferty należy przesłać pod adresem Dyrekcji Kolei Państwowych Wydział Mechaniczny, względnie złożyć je w skrzynce ofertowej w przedsionku gmachu Dyrekcji najpóźniej do dnia 30. XI. 1926 r., do godz. 12, w zapieczętowanej kopercie z napisem: „Oferta na kupno używanych obrabiarek, ogłoszenie Nr. II/4 M. 11, 21285. Bliższe dane o powyższych obrabiarkach odebrać można w D. K. P. Poznań, pokój 308. Obrabiarki te znajdują się w Głównych warsztatach kol. w Poznaniu i oglądać je można w dnie robocze od godziny 9—12.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Gdańsku

rozpisuje przetarg publiczny na dostawę w roku 1927 około 4800 m³ materjałów drzewnych tartych warsztatowych. Termin składania ofert upływa z dniem 17 grudnia 1926 r. o godzinie 12-tej. Otwarcie ofert nastąpi dnia 18 grudnia 1926 r. Bliższych szczegółów udziela Dział Zakupów Wydziału Zarobów D. K. P. Gdańsk po nadesłaniu 2 zł. w gotówce lub znaczkach pocztowych.

Licytacja na różne towary.

Urząd Celny w Katowicach zawiadamia, że w środę, dnia 1 grudnia 1926 r. odbędzie się w magazynie konfiskat przy Urzędzie Celnym w Katowicach licytacja różnego rodzaju towarów, pochodzących z przemytnictwa.

Urząd Celny w Lesznie

ogłasza przetarg na sprzedaż 25.00 kg wyrobów szklanych, 37.37 kg wyrobów z drzewa, 142.00 kg części maszyn i wyrobów żelaznych, 228.3 kg klatek z drzewa i koszy oraz na różne ilości innych towarów. Przetarg odbędzie się w poniedziałek, dnia 29 listopada 1926 r.

Sprzedaż szmelcu żelaznego.

7 Okręgowe Szefostwo Saperów O. K. VII w Poznaniu ogłasza niniejszem nieograniczony przetarg ofertowy na sprzedaż:

Szmelcu żelaznego lanego około 5.000 kg.
Szmelcu żelaznego kutego około 6.000 kg.
Szmelcu żelaznego blachy około 4.000 kg.
Szmelcu żelaznego drutu około 100 kg.
Pobitego szkła około 500 kg.
Odpadków skóry około 1000 kg.
Odpadków papieru i szmat około 5.000 kg.

Wystawione na sprzedaż odpadki można obejrzeć w 7 Okręg. Składnicy Saperskiej w Poznaniu przy ul. Podgórnej w godzinach urzędowych. Oferty należy składać do 7 Okręgowego Szefostwa Saperów Poznań, ul. Babińskiego Nr. 2, z napisem „Oferta na zakup odpadków“ do dnia 10 grudnia 1926 r.

Popyt na walce drogowe.

Ministerstwo Robót Publicznych zamierza w czasie najbliższym nabyć kilka walców drogowych, parowych i spalinowych Z tego względu upr.asza się firmy zainteresowane o złożenie ofert względnie cenników, opisu technicznego itd. następujących typów walców:

1) parowych 12-to, 14 do 16-to tonnowych;
2) motorowych 8-o i 12-to tonnowych.

Ogłoszenie licytacji.

Centralna Składnica Taborowa w Warszawie sprzeda w drodze ustnego przetargu około 6.000 kg. szmelcu skórzanego, 10.000 kg. szmelcu parcianego, oraz większe ilości różnych narzędzi itp.

Licytacja odbędzie się dnia 10 grudnia 1926 r. o godzinie 10-tej w Centralnej Składnicy Taborowej przy ulicy Solec 63. Bliższych informacyj udzielać będzie Kierownik Centralnej Składnicy Taborowej od dnia 4 do dnia 8-go grudnia 1926 r. w godzinach urzędowych.

Ogłoszenie o przetargu.

W Centralnych Składach Samochodowych, Praga, Stalowa nr. 62, odbędzie się w drodze ustnego przetargu publicznego sprzedaż masywów gum samochodowych pneumatycznych oraz różnych przedmiotów i materjałów wyeliminowanych z wojska.

Przetarg odbędzie się w dniu 9-go grudnia 1926 r. o godz. 10-ej.

Bliższych informacyj udziela Referat Zakupów i Sprzedaży pokój nr. 3, codziennie pomiędzy godziną 9-tą a 14-tą. p. o. Dowódcy Centr. Skł. Sam. Krajewski, maj.

Sprzedaż lasu systemem powierzchniowym.

Nadleśnictwo Słonimskie na podstawie polecenia Dyrekcji Lasów Państwowych w Białowieży z dnia 20. X. r. b. niniejszem podaje do wiadomości, że w dniu 10 grudnia 1926 r. w lokalu Nadleśnictwa w Słonimie przy ul. 3 Maja nr. 45 odbędzie się licytacja na sprzedaż lasu systemem powierzchniowym. Do sprzedaży przeznaczono 31 jednostek licytacyjnych. Dominujący rodzaj lasu — iglasty.

Przetarg ofertowy.

Główny Urząd Likwidacyjny w Warszawie ogłasza przetarg ofertowy na sprzedaż niniejszych przedmiotów: 1077 sztuk wałków do osnów, 159.619 sztuk szpul i cewek, 9 sztuk szarpaczy. —

Oferty tak na całość przedmiotów przetargu jak i częściowo, osobno jednak dla każdego przedmiotu sprzedaży, należy składać w zamkniętych kopertach z napisem: „Oferta na kupno z przetargu wałków, szpul i szarpaczy do dnia 1-go grudnia 1926 r. w Głównym Urzędzie Likwidacyjnym, Warszawa, ul. Foksal 3.

Przetarg na dostawę odlewów żeliwnych.

Dyrekcja Kolei Państw. w Krakowie ogłasza przetarg publiczny na dostawę odlewów żeliwnych w pierwszem półroczu 1927 r. w ilości około 240.000 kg. Termin składania ofert do dnia 30 listopada r. b. do godz. 12 w południe. Do oferty dołączyć należy poręczne (wadjum) w wysokości 3% wartości oferowanej dostawy, zaś w razie otrzymania dostawy na żądanie Dyrekcji Kolei Państw. kaucję w wysokości 5% wartości otrzymanej dostawy. W obu wypadkach w gotówce lub państwowych papierach wartościowych. Bliższe szczegóły oraz warunki dostawy i formularze ofertowe otrzymać można w Wydziale Zasobów wskazanej Dyrekcji bezpośrednio lub też pocztą za nadesłaniem w znaczkach pocztowych należytości na porto.

Przetarg na dostawę drzewnego materjału tartego.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Krakowie rozpisuje przetarg na dostawę w 1927 r. drzewnego materjału tartego warsztatowego w ilości około 2.000 m^3 materjału dębowego i około 4.800 m^3 materjału miękkiego (sosna, świerk i jodła). Ilości te mogą ulec zmniejszeniu lub zwiększeniu. Bliższe szczegóły niniejszego przetargu, wykaz wymiarów i warunki techniczne na dostawę drzewnych materjałów tartych warsztatowych wydaje lub przesyła za nadesłaniem porta pocztowego Wydział Zarobów Dyrekcji. Termin składania ofert upływa z dniem 26 listopada r. b.

W sprawie składania ofert na budowę elektrowni.

Magistrat miasta Dawid-Gródka pow. Stolińskiego zawiadamia zainteresowanych, że termin składania ofert na budowę elektrowni został przedłużony do dnia 15-go grudnia 1926 roku.

Przetarg na sprzedaż szmelcu cynkowego, mosiężnego i żelaznego

Dnia 9 grudnia r. b. o godz. 12-tej przed południem odbędzie się w dyrekcji Państwowego Zakładu Zdrojowego w Busku przetarg ustny na sprzedaż około 10 tonn szmelcu żelaznego, cynkowego i mosiężnego.

Sprzedaż samochodów, motocykli, rowerów i szmelcu.

Szefostwo Samochodowe O. K. X. w Przemyślu sprzeda pewną ilość samochodów, motocykli, rowerów, przyczepek oraz łomu (szmelcu) w drodze ustnego przetargu publicznego. Przetarg odbędzie się dnia 2 grudnia r. b. o godz. 9-tej w Dyonowym Zakładzie Samochodowym w Jarosławiu przy ul. Piekarskiej.

Wołyński Urząd Wojewódzki

donosi, że dnia 15 grudnia rb. o godz. 10-tej w gmachu Urzędu Wojewódzkiego odbędzie się sprzedaż w drodze przetargu publicznego następującej broni:

1. Rewolwerów zdatnych do użytku cywilnej ludności po uskutecznieniu naprawy: automatycznych — 13 szt., bębenkowych — 30 szt. Rewolwerów niezdatnych do użytku (szmelc): automatycznych 8 szt., bębenkowych 71 szt.

Rewolwerów bębenkowych dawnych systemów i kalibrów, a mogących przedstawiać wartość muzealną 16 szt.

2. Dubeltówek i pojedynek pistonówek, dubeltówek i pojedynek odtylcówek zdatnych i niezdatnych do użytku — 585 szt. oraz: 22 lufy, 1 futerał drewniany i 3 kolby.

3. Ponadto: 12 kg. prochu, 4 maszynki do robienia nabojów, 12 pudełek pistonów, 338 pustych gilz tekturowych i 9 kg. różnych części broni.

Do przetargu mogą być dopuszczone tylko osoby posiadające pozwolenie na broń względnie na kupno broni oraz osoby mające pozwolenia na handel bronią myśliwską.

Państwowe Zakłady Drzewne i Eksploatacje Lasów.

w Kępie i Rozwadowie, Kępa ad Rozwadów, sprzedadzą w drodze pisemnego przetargu około 2000 (dwa tysiące) metr. sześć. dębiny w stanie okrągłym. Otwarcie ofert nastąpi w kancelarji Zakładów w Kępie ad Rozwadów w dniu 1 grudnia 1926 r. o godzinie 11 przed poł.

Zapytania nadeszłe do działu informacyjnego Tow. Wydawniczego „KUPIEC" w Poznaniu

Do każdego zapytania prosimy dołączyć 50 gr. Wszystkim interesentom odpowiadamy listownie często po kilka razy.

Nr. 2149. Która firma wyrabia okucia i wszelkie przybory do trumien?

Nr. 2156. Które firmy wyrabiają liczby stalowe (Stahlziffern) do wybijania w żelazie i stali?

Nr. 2158. Która fabryka krajowa wyrabia zamki do lodowni pokojowych; zapotrzebowanie ca 1 000 sztuk?

Nr. 2159. Która firma dostarczy ruchome figury reklamowe, nadające się do dekoracji okien, specjalnie na sezon gwiazdkowy?

Nr. 2160. Która firma polska fabrykuje zawiasy do wrót z hakami?

Nr. 2161. Gdzie można nabyć szklane dachówki falcowane (do dachówki cementowej) i karpiówki?

Nr. 2162. Prosimy o podanie fabryki, która wyrabia zamki do drzwi (kastowe — Kastenschlösser)?

Nr. 2163. Która firma wyrabia zamki do wpuszczania (Einsteckschlösser)?

Nr. 2164. Która firma wyrabia zameczki do szaf.

Nr. 2172. Która fabryka wyrabia łapki (żelazne) na lisy?

Nr. 2173. Prosimy o podanie firmy, resp. instytutu, do którego oddaćby można metal biały do analizy?

Nr. 2175. Która firma może dostarczyć kółka porcelanowe do rolosów?

Nr. 2176. Która firma może dostarczyć sznury i chwasty do rolosów?

Nr. 2177. Która firma może dostarczyć deski cienkie do wyrzynania (Laubsägebretter)?

Nr. 2178. Która fabryka w Polsce wyrabia klosze do latarni naftowej zewnętrznej ze szkła ogniotrwałego (jeńskie)?

Nr. 2183. Która firma reflektuje na pudełka do dzwonków elektrycznych?

Nr. 2184. Która fabryka wyrabia lustra?

Nr. 2185. Która fabryka wyrabia figurki z gliny i gipsu?

*

Jeżeli firmom zapytującym się nie odpowiadamy w ciągu tygodnia, znaczy się tyle, że starania o odpowiednich dostawców są jeszcze bez skutku i należy na odpowiedź nieco z a c z e k a ć.

Dzierżawy, zastępstwa, personał, sprzedaże itd.

Poszukuję pracy za MAJSTRA 3308a
do cegielni, kaflarni, wapiennika, dachówkarni, szamotowni, lub w fabryce naczyń emaljowanych
K. Tokarz, ceramik, Lublin, skrytka 75.

Handlowiec branży żelaznej
z kilkuletnią praktyką, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Adm. „Ryn. Met. i Masz." pod „Żelazniak" nr. 3290. 3290

Młodszy pomocnik

z branży żelaza, syn większego kupca na Pomorzu, biegły w sprawach kupieckich poszukuje posady zaufanej w większem przedsiębiorstwie w celu wydoskonalenia się Łaskawe oferty pod „Fer" 3338 do Adm. „Rynku Metal. i Masz."

KOCIOŁ PAROWY 6 atm., MOTOR 30 PS. zł 4800

Tokarnia 850 x 2000	zł	2.000.—
„ 270 x 6500	„	3.000.—
„ Wohlenberg 350 x 3500	„	8.000.—
„ John 230 x 3000	„	4 500.—
Strugarka podłużna 2500x600x75	„	5.000.—
Rewolwerówka 320 x 1000	„	3 000.—
Sztance do żelaza	„	5 0—
Wiertarka dwuramienna	„	1.000.—

3306

Urządzenie modelarni
Piła taśmowa, strugarki, tokarki, warsztaty i narzędzia
Lejarnia
2 piece Kupol, 2000 modeli do maszyn rolniczych
używane, lecz w dobrym stanie, poleca
DEIERLING, Poznań, ul. Składowa 4.

LOKOMOBILA LANZA

60—70—85 H. P., 12 atm., kompaund z przegrzewaczem — kondensacją, sterowaniem wentylowem, patent Lanz, nadzwyczaj ekonomiczna w opale — do sprzedania za 2 800 dolarów. Wiadomość: **W. Schindler, Kraków, Powiśle L. 5.** 841

Samochód

„Dux" 6-osobowy, prawie nowy, 4-cylindrowy ze starterem, elektrycznem światłem i sygnałami, Boscha 17/50 konny, cały wyściełany skórą, Torpedo jest tanio do sprzedania
Adres: **Krotoszyn, Stelmachowski**
ul. Zdunowska 79. 3340

MOTOR GAZOWY SSĄCY

z nowym generatorem, 35 koni siły na korzystnych warunkach do sprzedania. Obejrzeć można w ruchu. **Benkel i Grabus, Ryczywół (Wlkp.)** 847

TOKARNIĘ

amerykańską, automatyczną, metrówkę, ciężkiego typu prawie nową, tanio sprzedam. **Szefner, Łódź, Kilińskiego 146.**

NATIONALKA HEBLOWA

okazyjnie do sprzedania. Wiadomość. **Hurtownia papieru Czerwonego Krzyża — Kraków, Grodzka 64.** 846

TARTAK, BOCZNICA KOLEJOWA

lokomobila 35 koni, gater 75, krajzega — dwie morgi ziemi, sprzedam. Wiadomość: **Piotrków Tomickiego 20, Kryczkowski.** 842

MASZYNA PAROWA 120 KNC.

kotły parowe 80 i 212 m^2, kotły do wyrobu kamienia sztucznego lub do impregnowania drzewa, prasy hydrauliczne z pompami, wiele maszyn do wyrobu cegieł i dachówek oraz liczne urządzenia fabryczne do sprzedania. **Fabryka dachówek, Lwów, ul. Janowska 134** 843

Ogłoszenie.

ELEKTROWNIA MIEJSKA W SŁUPCY Woj. Łódzkie sprzeda w każdym czasie mało używaną **lokomobilę** Wolfa z przegrzewaczem o sile 35 h i 300 obrotach na minutę, z powodu zamiany na większą. Bliższe szczegóły w Magistracie.
Magistrat. 3329

DWA REZERWOARY NA SPIRYTUS

po 12 000 litrów, kocioł parowy, systemu buljerowy — parnik Ganza bez armatury oraz lokomobila Garret Smith 10 P. S., do sprzedania. Oferty: **Zarząd główny dóbr Dolsk, poczta Maciejów, Wołyń.** 844

Kompletny warsztat

składający się z tokarni, ślusarni, kuźni i małej odlewni na polskim Górnym Śląsku zaraz do sprzedania lub wydzierżawienia. Interesenci zechcą się zgłosić pod nr. **3314** do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego".

2 KLM. TORU WĄSKOTOROWEGO

bez podkładów, szyny zużyte, lecz w zupełności zdatne, proste bez skrzywizn, przy najbliższej od Równego stacji kolejowej do sprzedania. Wysokość h. 65 mm., wagi 7,2 kg. w jednym metrze. — Wiadomość **E. Wigasin, Równe, Więzienna nr. 11.** 845

PIŁA TARTACZNA

pędolówka do obrzynania desek, wózek żelazny do wożenia kloców, transmisja 3,50 dł., 50 mm. gr., rury żelazne, krany mosiężne, tanio do sprzedania. Zgłoszenia: **Bronisław Łańcucki w Sieniawie p. Jarosław.** 849

Blachę cynkową

kilo zł 1.90, ołów, miedź w blokach poleca korzystnie
Jan Deierling, Poznań. 3306

Do sprzedania
MŁYN WODNO - TURBINOWO - PAROWY

pod Krakowem o sile 120 koni z urządzeniem lub bez — budynek czteropiętrowy, nadający się na każdą inną fabrykę, przytem lokal mieszkalny o 6 ubikacjach. Oprócz tego dwa budynki mieszkalne, stodoła i stajnia z ogrodem. Stacja w miejscu i telefony. Wiadomość: **Kraków, ul. Karmelicka nr. 22, I. piętro, Lelitowa.** 850

WALCE DO SPRZEDANIA

Ganza 30 na 50, w dobrym stanie i w ruchu szpicmaszyna do czyszczenia zboża, jeden holender do robienia pęcaku. Zgłoszenia przyjmuje: **Tomasz Drewniak — Błażowa p. Rzeszów.** 861

MOTOR SSĄCO - GAZOWY
marki niemiec. 25—30 S. K. włącznie gazowni, w dobrym stanie, za cenę 1 300 dol. — do sprzedania, takowy można obejrzeć w ruchu. Zgłoszenia przyjmuje: **Młyn motorowy, Gołuchów pow. Pleszew.** 851

AUTO „BENZ"
sześcioosobowe, w dobrym stanie, tanio sprzeda **Jan Wiatr, Stary Sącz.** 852

3-OSOBOWY SAMOCHÓD RENAULT
typu 1925 roku ze starterem i światłem elektrycznem, sprzedam natychmiast. **Eustachy hr. Chrąpowicki, Dżuryn, poczta loco, Wschodnia Małopolska** 857

PAROWA FABRYKA MEBLI
giętych, w większem mieście w Kongresówce do sprzedania ze względu na okoliczności rodzinne. — Wiadomość: **Radom, Długa 48 „A Stix".**

WAŻNE DLA DRUKARŃ
Perforka ręczna, 30 cm. i prasa drukarska, ręczna, zaraz do sprzedania. Wiadomość: **St. Kuźniarski, Jasło.** 855

Kilka pras ekscentrycznych i balansowych
oddadzą, gdyż nadliczbowo.
Sulkiewicz i Robakowski 3312
Fabryka Wyrobów Żelaznych — Bydgoszcz

SPRZEDAM OKAZYJNIE!
1 motor 20 H. P., ropny, Warchałowski, w ruchu; 1 motor 12 H. P., benzynowy. Clayton Shutlewort, na kołach, lokomobilowy; 1 motor 2 H. P., benzynowy wraz z dynamo, 6 amp., 110 volt; 1 lokomobila 15 H. P., angielska, Marszala, 6 atm.; 1 kasa Wertheim, nr. 4; 1 kasa Wertheim nr. 1; 50 kasetek ręcznych Wertheim; 1 rezerwoar okrągły, 2,50 m. szeroki, 1,20 m. wysoki, żelazny; kompletne urządzenia młyńskie. — **Karol Baranowicz w Sanoku.** 856

SZAFA ŻELAZNA
(Trezor), wagi 1 230 kilo, fabr. niemieckiej, prawie nowa, korzystnie do sprzedania. Skrytka poczt. 3, Toruń (Pomorze). 857

Dynamomaszyny i motory
1 generator, trójfaz. 100 kwa. 220 woltów, 750 obrotów ew. z maszyną parową
1 generator, trójfaz 60 kwa. 500 wolt. 750 obrotów
1 dynamo, pr. stałego, 120 kw. 500/440 woltów, 1100 obr. (motor 150 km)
2 „ pr. stałego 100 kw. 2 x 115/150 w. 900 obr. (motor 130 km.)
2 „ 55 kw. 470 w. 600 obr. (motor 65 km)
2 „ 25 kw. 230 w. 800 obr. (motor 30 km)
sprzeda okazyjnie i na bardzo dogodnych warunkach. Na składzie motory i dynamomaszyny 110, 220, 300, 440 i 500 woltów, prądu stałego i trójfaz. od 1—100 km.
Inżynier Józef Binder
Kraków, Gertrudy 23 Telefon 1097.
33 1

MOTOR NAFTOWY
stojący 4 PS, 2 **warsztaty stolarskie,** wszystko w dobrym stanie na sprzedaż. **Fr. Zwolicki, Grabowo,** mistrz stolarski. (859

1 MOTOR BENZOLOWY
6 PS, nadmiar siły 8 PS, marki masy Harys Ameryk nowy Compl. **1 motor** tak samo 4 PS z pełną gwarancją ma zaraz na sprzedaż: **A. Czaplewski,** skład maszyn rolniczych, **Skórcz** (Pomorze); tel. 44. 869

GAZOWY GENERATOR
system Amberg, jako centrala do oświetlenia will, do ogrzewania oraz jako aparat do laboratorjów aptecznych i innych, mogący oświetlić 40 lamp żarowych o sile 50 świec, albo zasilić 16 palników bunsenowskich po 250 litrów gazu na godzinę, jest okazyjnie do sprzedania — wraz z motorkiem popędowym — we firmie **M. Franz, Przemyśl.** 858

KUPNA

SZYN DO KOLEJKI KONNEJ
i parowej poszukuje: **Z. Kowalczuk, Lwów, ul. Na Bajkach nr. 3.** 862

LOKOMOBILĘ 40—50 P S.
w dobrym stanie, kupię natychmiast za gotówkę. — Spieszne oferty do skrytki poczt. 3, **Toruń (Pomorze).** 862

APARAT NIWELACYJNY
kompletny, w bardzo dobrym stanie kupię. **Inż. Jan Michalski, Kraków, Szujskiego L. 3.** 863

UŻYWANĄ MASZYNĘ SŁUPKOWĄ
lub z rączką do wyrobów skórzanych, kupię. **Florczyk, Dobrzyca.** 864

Kupię 100—500 mtr. bież. szyn do kolejki polnej
rozpiętość 500 mm. na żelaznych podkładach lub w stanie luźnym. Wózki kołebkowe, obrotnice i zwrotnice. Zbiornik używany okrągły, średnicy 1 mtr. ca. 2 mtr. wysoki, grubość bla hy 5—10 mm Oferty z podaniem ceny proszę nadesłać pod adres
Fr. Matysiak, Wolsztyn (Wielkp.) 3339

WAŁ TRANSMISYJNY
35 do 50 mm na 3,50 do 5 m. z łożyskami i różnemi tarczami oraz motor elektryczny 3 do 4 P. S., 220 volt. prądu zmiennego kupi okazyjnie. **Sté de Travaux, Chodzież.** 865

ROZJAZDY, OBROTNICE, SZYNY, WAGONETKI
do kolejki, większych ilościach, kupi. **Zygmunt Kowalczuk, Lwów, Na Bajkach 3.** 866

3333
Kilkaset maźnic
rolkowych i kompozycyjnych do wagoników wąskotorowych dla czopów osi 40, 45 i 50 m/m do kupna poszukiwane. Zgłoszenia skierować do „Tygodnika Dostaw" pod „Łożyska", Lwów, ul. Potockiego.

UŻYWANY MŁYNEK KULKOWY
do tłoczenia szamoty i cegły — potrzebny. Oferty uprasza się pod adresem: **Thul, Doruchów, pow. Ostruszowski, woj. poznańskie.** 867

SAMOCHÓD 2, 3 do 4 SIEDZENIOWY
kupię, marki Mathis. Amficar lub inej nowoczesnej firmy. Zgł. zz podaniem ceny **E. Szubczyński, Pniewy.** 869

KINO APARAT
systemu Erneman, kompletne, w dobrym stanie, kupię. **A. Walkowski, Elektrownia, Wieruszów, woj. łódzkie.** 870

Maszyna parowa
na parę przegrzaną
570 P Si. typu fabryki maszyn Crimmitschau z cylindrem wysoko- i nisko-prężnym i z kondensacją oraz z 12-atm. ciśnienia użytkowego zaraz do sprzedania. Pośredni odbiór pary 1250 kg. na godz. przy 1 do 2 atm. Przeciwprężność pary można umożliwić. Maszyna znajduje się w dobrym stanie użytkowym.

Oferty uprasza się przesyłać pod A. 0168 pod adresem:

Ala - Haasenstein & Vogler A. G., Chemnitz. 3341